

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

ΕΡΓΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 87 - Μάρτιος - Απρίλιος (Μάρτης - Απρίλης) 2011

Το Πάσχα στη Νέα Τραπεζούντα

Από τα παιδικά μας χρόνια μας εντυπωσίαζαν εμάς τα παιδιά οι γιορτές της Ανάστασης. Προηγείται η Σαρακοστή με την νηστία που είναι 49 μέρες.

Οι παππούδες και γονείς μας μετέφεραν τα έθιμα όπως τα έζησαν στον Πόντο.

Η Χριστιανική πίστη ήταν αυτό που τους κράτησε ανθρώπους απροσκόνητους και ορθόδοξους Έλληνες.

Την Καθαρά Δευτέρα κρεμούσαν στο ταβάνι του σπιτιού τον χώχωρα, ένα κρεμμύδι που είχε φυτεμένα γύρω του επτά (7) φτερά.

Κάθε εβδομάδα που τέλειωνε βγάζαμε και ένα φτερό. Ήταν το φόβητρο για τα παιδιά για να νηστέψουν. Σε άλλα μέρη του Πόντου το λένε (ο κουκάρας). Από την Καθαρά Δευτέρα νιώθαμε την Σαρακοστή με την νηστεία.

Η γενική καθαριότητα που γινότανε στα σκεύη, τον σοφρά (τραπέζι στρόγγυλο χαμηλό), από τα λίπη και γαλακτικά.

Οι γονείς κρατούσαν αυστηρά τη νηστεία, ενώ για τα παιδιά ήταν λίγο δύσκολο με τα αλάδωτα (ανάρτικα φαΐα, σιορβάδες με πληγούρια, λαχανοφαΐα και όσπρια που έπρεπε να τρώμε για 49 μέρες. Η αναμονή του Πάσχα ήτανε μεγάλο γεγονός, όχι μόνο για τα πυροτεχνήματα, αλλά και για το τσούγκρισμα των αυγών. Μικροί μεγάλοι περιμέναμε την Λα-

μπρή.

Από την Μεγάλη Εβδομάδα με τους νυμφίους, την προδοσία του Ιούδα, την Σταύρωση και τον επιτάφιο θρήνο.

Από την Μεγάλη Πέμπτη πηγαίναμε στην εκκλησία το καλαθάκι ή μία πετσέτα με τα βαμμένα αυγά, όσα τα μέλη της οικογένειας και ένα για το εικονοστάσι. Τα έβαζαν κάτω από την Αγία Τράπεζα για να ευχηθούν να ευλογηθούν.

Τα καλύτερά μας ρούχα έπρεπε να φορέσουμε, με μια λαμπάδα στο χέρι και ένα κόκκινο δυνατό αυγό στην τσέπη.

Συνέχεια στη σελ. 3

ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΑ 2011

27 Απριλίου - 8 Μαΐου

Αφιερωμένα στον Ελληνικό τύπο του Εύξεινου Πόντου

Τις καθιερωμένες εκδηλώσεις με την επωνυμία «ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΑ» που διοργανώνει ανελλιπώς από το 1983, θα διοργανώσει και φέτος ο Σύλλογός μας «Αλέξανδρος Υψηλάντης».

Οι φετινές εκδηλώσεις είναι αφιερωμένες στον Ελληνικό Τύπο του Εύξεινου Πόντου και θα ξεκινήσουν την Τετάρτη 27 Απριλίου και θα λήξουν την Κυριακή 8 Μαΐου με το ανοικτό τουρνουά σκάκι. Το πλήρες πρόγραμμα των εκδηλώσεων είναι:

Τετάρτη 27 Απριλίου

20.30 Παιδική θεατρική παράσταση από το εργαστήρι Ποντιακής Διαλέκτου της Ένωσης Ποντίων Πιερίας με το γνωστό Αισώπειο Μύθο «Η κελώνα που ήθελε να πετάξει σε μεταφορά στην ποντιακή διάλεκτο «Ο ψωμάς π' εθέλεισεν να πετά».

Χώρος: Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Συλλόγου.

Παρασκευή 29 Απριλίου Εορτή Ζωοδόχου Πηγής

8.30 Πανηγυρική Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Ν.Τραπεζούντας.

18.00 Αναβίωση του παλαιού εθίμου των αυγομαχιών στο χώρο της πηλατείας του χωριού.

19.15 Απονομή κυπέλλων – αναμνηστικών στους νικητές των αυγομαχιών.

21.00 Ποντιακή βραδιά στο χώρο της κεντρικής πηλατείας του χωριού.

Τραγούδι: Κουρτίδης Μιχάλης

Λύρα: Βαγγέλης Παραδεισιόπουλος

Αλέξανδρος Αλφαζίδης

Σάββατο 30 Απριλίου

20.15 Χαιρετισμός επισήμων

20.30 Ομιλία – Διάλεξη με θέμα

«Ο Ελληνικός τύπος στον Εύξεινο Πόντο»

Ομιλητής: Βλάσης Αγτζίδης.

Διδάκτωρ Ιστορίας – Συγγραφέας.

21.15-21.30 Καλλιτεχνικό πρόγραμμα με τραγούδια του Πόντου από την Βυζαντινή-Παραδοσιακή χορωδία του Συλλόγου.

Χώρος: Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Συλλόγου.

Τετάρτη 4 Μαΐου

17.30 Ποδοσφαιρική συνάντηση στο γήπεδο Νέας Τραπεζούντας μεταξύ της ομάδας του "Εθνικού Νέας Τραπεζούντας – Βετεράνων Εθνικού Νέας Τραπεζούντας".

19.30 Απονομή κυπέλλου στην νικήτρια ομάδα.

Σάββατο 7 Μαΐου

20.30 Ποντιακή Θεατρική Κωμωδία από την θεατρική ομάδα του Συλλόγου Κουκασιών Καλαμαριάς, «Ο Προμηθέας» με το έργο:

«Γάμπρε φούστορον τρώς;»

του Λάζου Τερζά, σε σκηνοθεσία Ιωάννη Γεωργιάδη.

Χώρος: Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Συλλόγου.

Κυριακή 8 Μαΐου

10.30 Έναρξη "Open" ατομικού τουρνουά σκακιού.

16.00 Λήξη σκακιστικού τουρνουά και απονομή κυπέλλων και μεταλλίων στους νικητές – τριες.

Χώρος: Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Συλλόγου.

Θρύλοι και πράγματα

Ο Ζανταέρτς (ο Άγιος Γεώργιος)

Του κ. Π. Η. ΜΕΛΑΝΟΦΡΥΔΟΥ

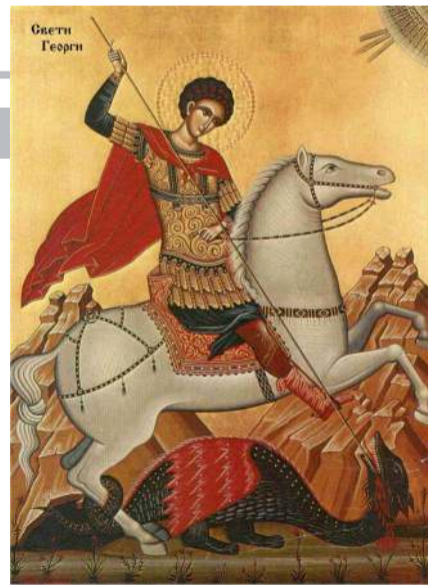
Παλαιό Βυζαντινό Μοναστήρι στην Μούζαινα που έφερε πολλά ονόματα: Αερομούχον ή Λερμούχον και γνωστότερον ως Ζανταέρτς.

Το όνομα φαίνεται ότι ήτο μάλλον μετάφρασις του Τουρκικού Τελή Χουτούρ Ελιάς = τρελλός Άγιος Γεώργιος= Ζανταέρτς, διότι οι Τούρκοι έτρεμαν τον Αγ. Γεώργιον δια τα πολλά θαύματα που έκαμνε.

Ήτο Γυναικεία Μονή και εμόναζαν εκεί 5- 6 καλογρηές υπό την επίβλεψιν Ηγουμένης (Γουμέντσας), κατά τας εορτάς δε ήρχετο ιερεύς από τα πλησιόχωρα Κωδωνά ή Αγριδί' και λειτουργούσε.

Τα θαύματα του Αγίου ήσαν πολλά, προσκυνηταί δε προσήρχοντο από όλην την περιφέρειαν και πολλοί άρρωστοι εθεραπεύοντο. Αναφέρω μερικά πιστοποιούμενα από πολλούς αυτόπτας.

Μίαν ημέραν έφθασαν από την Ματσούκαν αρκετοί προσκυνηταί, άνδρες και γυναίκες, στο Μοναστήρι. Το βρήκαν όμως έρημον. Ήτο Ιού-

λιος και οι καλογρηές είχαν μεταβή στα χωράφια της Μονής για το θέρισμα. Οι προσκυνηταί εκάθησαν κάτω στον νάρθηκα και εμουρμούριζαν, γιατί να μη ευρίσκεται κανείς να τους ανοίξη την Εκκλησίαν να προσευχηθούν. Ματαίως εκτύπησαν την πόρταν του Ναού, που ήτο καρασκευασμένη από χονδρά σανίδια καρυδιάς με χονδρούς σιδηρούς αρμούς και πολλά καρφία χειροποίητα, με χονδρές και φαρδείες κεφαλές Ήσαν απαραίτητα προφυλακτικά κατά των ληστών, που ελυμαίνοντο από χονδρά ελάσματα σιδήρου και συνεπώς η παραβίασις της θύρας απεκλείετο.

Οι προσκυνηταί εκάθησαν αρκετήν ώραν, ανυπομονούντες πότε θα έλθουν οι καλογρηές ν' ανοίξουν την Εκκλησίαν. Έξεφνα ακούσθηκε έ-

Συνέχεια στη σελ. 3

τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

Απεβίωσαν:

Στις 21 Μαρτίου απεβίωσε ο Βασιλειάδης Δημήτριος του Πέτρου σε ηλικία 84 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΓΙΑ ΤΑ «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

1. Σπανίδου Ευγενία	20€
2. Χατζηιωαννίδης Β. Ανδρέας	10€
3. Εφραμίδης Ι. Δημήτριος	20€
4. Κουμπρίδης Ηλίας	10€
5. Παναγιωτίδης Θωμάς	10€
6. Αθανασιάδης Γ. Λάζαρος	60€
7. Αθανασιάδης Γ. Βασίλειος	20€
8. Ανθόπουλος Ν. Γεώργιος	15€
9. Χαραλαμπίδης Αγάπιος	10€
10. Αλχαζίδης Στυλιανός	70€
11. Τερζίδης Β. Σταύρος	10€
12. Αραπακίδης Χρηστάκης	10€
13. Λυκίδου-Σπανού Ευδοξία	20€
14. Γεωργιάδης Αλ. Ηλίας	25€
15. Γεωργιάδης Αλέξανδρος	10€
16. Χατζησαββίδης Χαράλαμπος	20€
17. Μικρόπουλος Αριστείδης	10€
18. Πετρίδης Ν. Κων/νος	10€
19. Αραβίδης Γ. Σταύρος	10€
20. Αραβίδου Άννα	10€
21. Αραβίδης Σ. Γεώργιος	10€
22. Αραβίδης Κος. Νικόλαος	10€
23. Αραβίδης Γεώργιος	10€
24. Χαραλαμπίδης Κων/νος	10€
25. Λυκίδης Αχιλλέας	20€
26. Γρηγοριάδης Ιωάννης	10 €
27. Χατζηιωαννίδης Σαββας	20 €
28. Χαραλαμπίδου-Μπουμπουλέντρα Ερμ	20€
29. Γρηγοριάδης Δημήτριος	10€
30. Παπαδόπουλος Νικόλαος	20€
31. Τσαλαγιάδου Σεβαστή	10€
32. Ταταρίδης Ανδρέας	10€
33. Εφραιμίδης Χρ. Παναγιώτης	30€
34. Σύλλογος Ποντίων Ν. Εύβοιας «ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ»	30€

Ο Σύλλογος "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" εύχεται σε όλο το κόσμο ειρήνη - υγεία - ευτυχία

ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ - ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη έκδοση ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: ipsilantis@hol.gr
WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Τερζίδης Αριστείδης
Μεγαλόπουλος Ιωάννης
Τερζίδης Δημήτρα
Τερζίδης Βασίλειος

Σελιδοποίηση: Κανελλάτος Σπύρος - 23510 73333

Τα σκίτσα είναι του Κώστα Σ. Βασιλειάδη

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Παπαργυροπούλου - Λυκίδου Μαρία

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

ΑΡΧΑΙΑ ΓΝΩΜΙΚΑ - ΠΑΡΟΙΜΙΑΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΛΑΪΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ - ΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Αρχαία Γνωμικά

Κάποιος ερώτησε τον Σωκράτη, ποιο κατά την γνώση του είναι το καλύτερο επάγγελμα. Του απάντησε «αυτό που πράττει το καλό».

Ξενοφώντας

Τα καλά κόποις κτώνται (τίποτε καλό δεν κερδίζεται χωρίς κόπο).

Σοφοκλής

Ο φρόνιμος άνθρωπος δεν πρέπει να μετανοεί αλλά να προνοεί.

Επίχαρμος

Τα άσπρα μαλλιά δεν κάνουν την φρόνιση.

Μένανδρος

Μόνο των ενάρετων ανθρώπων η φιλία είναι αδιάβλητη.

Αριστοτέλης

Στα γεύματα των φίλων σου να μην βιάζεσαι, στις δύσκολες στιγμές τους να πηγαίνεις γρήγορα.

Χίλωνας

Εκείνος που θέλει να γίνει άριστος, δεν πρέπει να αγαπά περισσότερο τον εαυτό του, ούτε τα δικά του, αλλά τα δίκαια.

Πλάτωνας

Λαϊκές Παροιμίες - Φράσεις

Όποιος περπατά με μέτρα, στέκει πάντα σαν την πέτρα.

Όταν θες να ρίξεις πέτρα και τα υστερνά της μέτρα.

Κακή οργή, κακό τέλος.

Δώσε τόπο στην οργή.

Παραμέλισε λιγάκι, όταν βλέπεις θυμωμένο.

Αμα δεν θέλει ο ένας οι δύο δεν μαλώνουν.

Όποιος θυμώνει πολύ, κόβει ημέρες από την ζωή.

Απέφευγε από την οργή για να μην αμαρτάνεις.

Ο λόγος ο καλός, γλυκαίνει τον θυμό.

Ποντιακές Παροιμίες.

Εκυλίεν η τέντζερη και εύρεν το καπάκ (κύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι). Λέγεται για ανθρώ-

πους όμοιου κακού χαρακτήρα που πραγματοποιούν φιλία ή κάποια δουλειά.

Έμαθε η γραία αβράκωτος και βρακωμέντζα εντρέπεται (έμαθε η γριά ξεβράκωτη και βρακωμένη ντρέπεται). Λέγεται για κάποιον που δεν ξεχνά τις κακές του συνήθειες.

Εμ' τ' ωβού τ' απές, εμ' τ' ελαίας τ' εξ' (και του αβγού το μέσα και της ελιάς το έξω). Λέγεται για τον πλεονέκτη που τα θέλει όλα.

Έρθεν ο χάρον' σήν πόρταν κι ολ' την νύφεν ετέρεσαν (ήρθε ο χάρος στην πόρτα και όλοι την νύφη κοίταξαν). Γιατί η νύφη πάντα θεωρείτο ξένη στην οικογένεια.

Εύκαιρον σακίν'ς σα ποδάρα κι στέκ (άδειο σακί στα πόδια του δεν στέκεται). Νηστικό αρκούδι δεν χωρεύει.

Ρήσεις και Αποφθέγματα

Ο Στρατηγός Μακρυγιάννης για την κρίση της επόχης του

«Αν μας έλεγε κανένας αυτείνη την λευτεριά όπου γευόμαστε, θα παρακαλούσαμε τον Θεόν να μας αφήσει εις τους Τούρκους άλλα τόσα χρόνια, όσο να γνωρίσουν οι άνθρωποι τι θα ειπή πατρίδα, τι θα ειπή θρησκεία, τι θα ειπή φιλοτιμία, αρετή, τιμιότητα. Τις πρόσσοδες της πατρίδας τις κλέβομεν από υποστατικά δεν της αφήσαμε τίποτα, σε «υπηρεσία να μπούμεν», ένα βάνομεν εις το ταμείον δέκα κλέβομεν...»

«Αγοράζομεν πρόσσοδες, τις τρώμε όλες. Χρωστούν εις το Ταμείον δεκαοκτώ κατομμύρια ο ένας και ο άλλος. Οι αγωνισταί, οι περισσότεροι και οι χήρες κι ορφανά δυστυχούν. Πολυτέλεια και φαντασία - γεμίσαν πλήθος πιανοφόρια και κιθάρες. Οι δανεισταί μας ζητούν τα χρήματά τους, λεπτό δεν τους δίνομεν από αυτά - κάνουν επέμβαση εις τα πράγματά μας. Και ποτές δεν βρίσκομεν ίσιον δρόμον. Πως θα σωθούμε εμείς μ' αυτά και να σκηματισθούμε εις την κοινωνίαν του κόσμου ως άνθρωποι; Ο Θεός ας κάμη το έλεός του και μας γλητώσει από τον μεγάλο γκρεμόν όπου τρέχομεν να τζακιστούμεν».

Απόστρατος Αξιωματικός Πολεμικού Ναυτικού Χρήστος Γιανταμίδης

Διάθεση του DVD της Ποντιακής Συναυλίας, που διοργάνωσε ο Σύλλογος μας επ' ευκαιρίας των 80 ετών Πολιτιστικής δράσης του.

Ο Μ.Π.Σ Αλέξανδρος Υψηλάντης Νέας Τραπεζούντας Περίας διαθέτει προς πώληση το DVD με την Μουσική Εκδήλωση αφιερωμένη στους χορούς και στα τραγούδια του Πόντου που διοργάνωσε πέρυσι τον Ιούνιο στην πλατεία της Νέας Τραπεζούντας επ' ευκαιρίας των 80 ετών Πολιτιστικής δράσης και προσφοράς του Συλλόγου.

Για πρώτη φορά στην Πιερία έγινε μια αναδρομή στα τραγούδια και στους χορούς του Πόντου και συγκεκριμένα την Παρασκευή 19-Ιουνίου -2009 καταξιωμένοι καλλιτέχνες και τα χορευτικά τμήματα των Συλλόγων ΜΠΣ Αλέξανδρος Υψηλάντης και Εύξεινος Πόντος Κορινού παρουσίασαν ένα πλούσιο μουσικό αφιέρωμα στους χορούς, στα τραγούδια και στα όργανα πολλών περιοχών του Πόντου όπως της Παφρας, της Αργυρούπολης, του Καρς, της Ματσούκας, του Ακ Νταγ Μαντεν, της Κερασούντας της Τραπεζούντας και του Όφη.

Η εκτέλεση των τραγουδιών έγινε με τα παραδοσιακά όργανα που είχε η κάθε περιοχή του Πόντου όπως ο ζουρνάς, το νταούλι, το σιλιάβλι, το αγγέιον, ο κεμα-

νός το ούτι, ο νταϊρές, η λύρα, το κλαρίνο, το με'ν, και το ακορντεόν. Έπαιξαν και τραγούδησαν: Παναγιώτης Ασλανίδης (τραγουδι-λύρα), Γιώτης Γαβριηλίδης (τραγουδι), Πέλα Νικολαΐδου (τραγουδι), Στέργιος Ζιμπλιάδης (τραγουδι), Βασίλης Τοπαλίδης (τραγουδι), Χρήστος Χαραλαμπίδης (τραγουδι), Λευτέρης Ραφαηλίδης (λύρα), Βαγγέλης Παραδεισόπουλος (λύρα -νταϊρέ), Γιώργος Πουλιαντζακλής (κεμανέ), Μιχάλης Σιώπης (κλαρίνο), Δημήτρης Παπαδόπουλος (σιλιάβλι-αγγείο-ζουρνά), Κώστας Σαχινίδης (ακορντεόν), Βασίλης Κασσιούρας (ούτι), Αλέξανδρος Αλχαζίδης (νταούλι), Σταύρος Χαραλαμπίδης (νταούλι), Μπάμπης Ραφαηλίδης (νταούλι).

Την καλλιτεχνική επιμέλεια και διεύθυνση του μουσικοχορευτικού προγράμματος είχε ανάλαβει ο Παναγιώτης Ασλανίδης.

Η βιντεοσκόπηση, ηχολήφια και το μοντάζ έγιναν από επαγγελματίες τεχνικούς.

Το DVD διατίθεται προς πώληση αντί 15 ευρώ. Τηλέφωνο 6937054415, 6977880540

Το Πάσχα στη Νέα Τραπεζούντα

Συνέχεια από τη σελ. 1

Με το χαρμόχο χτύπημα της καμπάνας ώρα (11) την νύχτα όλοι στο πόδι και γέμιζε η εκκλησία του χωριού. Θυμάμαι νοσταλγικά την ώρα εκείνη της Ανάστασης στην αυλή με τα πυροτεχνήματα ακούγαμε το Χριστός Ανέστη από τους Ιερείς μας και τους ψαλτάδες.

Πολλά χρόνια είχαμε ψάλτη τον Ζανέτα Λεωνίδα και πάντα σχεδόν ο Ιωαννίδης ο Πέτρος (του καμένου) παρών. Τα ανυπόμονα παιδιά μετά το Χριστός Ανέστη, τσουγκρίζαμε έξω τα αυγά χτυπώντας μόνο με την μύτη.

Μετά την λειτουργία οι γονείς μας έπαιρναν τα ευλογημένα (ευκιασμένα) αυγά που έπρεπε να φάμε μετά την θεία κοινωνία που μεταλαβαίναμε. Ακόμη νύχτα φτάναμε στο σπίτι με την ευχή αντί του καλημέρα, το Χριστός Ανέστη και η απάντηση, Αληθώς Ανέστη, ο εναγκαλισμός της Αγάπης η πιστοποίηση της Ανάστασης για το χαρμόσυνο γεγονός. Φτάνοντας στο σπίτι τρώγαμε ένα κομμάτι τσουρέκι και ένα πιάτο πατσά ζεστό για την αρχή.

Με το ξημέρωμα βγαίναμε στην πλατεία και άρχιζε η μάχη με το τσουγκρισμα.

Είχε ομορφιά και αγωνία το πιο αυγό θα σπάσει (να τσακών) τα πιο πολλά. Λέγαμε και στα ποντιακά (ναϊλή, ταπάν, επηε τ'αυκά). Αλί στο επάνω πάει το κάτω).

Μετά την Διπλανάσταση το μεσημέρι στις δώδεκα (12) η ώρα πάλι στο σπίτι για να φάμε τα αρτύσιμα φαγητά που στερηθήκαμε στη νηστεία. Εμείς οι Οφίτες δεν είχαμε το έθιμο της σούβλας με αρνί ή κατσίκι. Ότι κρέας και ν' ήταν ο καθένας σύμφωνα με τις δυνάμεις του περνούσε.

Εντολή της ημέρας από την ευχή του Ιερέα «Νηστεύσαντες και μη νυστεύσαντες, ευφράνθητε σήμερα. Η Τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ο Μόσχος πολλός, μηδείς εξέλθει πεινών».

Μετά το μεσημέρι γινόταν ο χορός (το πανούρ) στην πλατεία. Τα νιάτα και οι μεγάλοι χόρευαν τους ζωηρούς ποντιακούς χορούς με τον κεμεντζέ (λύρα) και το τουλούμι ζουρνά. Με το χτύπημα των αυγών

Πανούρ στην πλατεία την δεκαετία 1950-60

ασχολούνταν αρκετοί μερακλήδες.

Γινότανε κύκλος, γύρω από τους μονομάχους και όταν έσπαγε ένα αυγό φώναζαν και χειροκροτούσαν για τον νικητή. Ύστερα από τις δώδεκα (12) η ώρα το αυγό έπρεπε να χτυπηθεί και από το πίσω μέρος.

Η διαλογή των δυνατών αυγών γινότανε από πολλούς μήνες νωρίτερα και συνήθως έψαχναν να είναι από παλιά κότα (κοσάρα). Ήτανε χάρισμα γι' αυτόν που διάλεγε και έψαχνε, έπρεπε να είχε μάτι και δόντι να το ακούσει για να καταλάβει.

Στο χωριό είχαμε αρκετούς με πρώτο τον Δημήτρη Σουντουλίδη (ο Σιουντούλης) ο Εφραιμίδης Γιάννης, ο Εφραιμίδης Νίκος, ο Αριστοτέλης Σεϊταρίδης, (ο Αρως) , Ο Αλχαζίδης Βαγγέλης (ο Βάγγε-

λο), ο Αλχαζίδης Σταύρος (ο ταβέκος), και άλλοι.

Το έθιμο, της αυγομαχίας γίνεται σήμερα οργανωμένο από τον Σύλλογο Υψηλάντη κάθε χρόνο και με έπαθλο για τον νικητή. Από τους σημερινούς που ασχολούνται με το ωραίο αυτό έθιμο στο χωριό είναι ο Σεϊταρίδης Κώστας (ο φωτογράφος) οικογενειακώς. Να μην αφήσουμε τον χώρο στο ταβάνι το κατέβαζαν το ξεπουπουλιασμένο κρεμμύδι μόλις ερχόταν από την Εκκλησία. Κάτι κρατάμε από τα έθιμα του Ποντου χάρις στον Σύλλογο Υψηλάντη και στους κατοίκους του χωριού.

**Καλή Ανάσταση προς όλους
Τερζίδης Αριστείδης (Ο Δίκαιος)**

Θρύλοι και πράγματα

Ο Ζανταέρτς (ο Άγιος Γεώργιος)

Συνέχεια από τη σελ. 1

νας δυνατός κρότος, σαν να έσπαζαν σίδηρα και η πόρτα της Εκκλησίας άνοιξε διάπλατα. Κατάπληκτοι και περιδεείς για το θαύμα οι προσκυνηταί, μπήκαν στην Εκκλησία, άναψαν κεριά και προσευχήθηκαν. Αφού προσκύνησαν τας εικόνες, βγήκαν και κάθησαν τομάτως. Ο φόβος και η κατάπληξις των αυτοπτών του θαύματος δεν περιγράφεται.

Μετά τινα ώραν επέστρεψαν εκ της δουλειάς οι καλλογρηές και οι ξένοι παρεπονέθησαν στην Ηγουμένην, γιατί να είναι κλειστή η Εκκλησία και αναγκάστηκαν να περιμένουν έως ότου άνοιξε μοναχή της η πόρτα του Ναού και ξανάκλεισε. Η Ηγουμένη έγελασεν και είπεν. –Ντό ν' εφτάμε, έχουμε δουλείας.

Κι' επορούμε όλον την ημέραν να κάθουμες αδακά. Αέρτς ελέπ' τοι προσκυνητάδας και, ούτιναν αγαπά, ανοί μοναχός τα' Εκκλησίας.

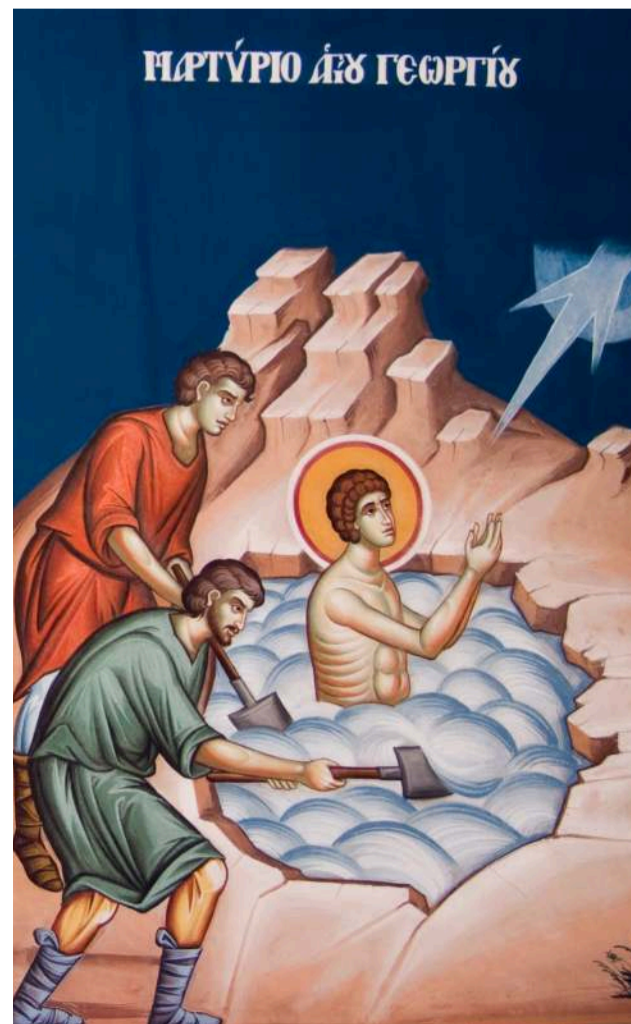
Οι γέροντες των γύρω χωριών διηγούνται το εξής περιστατικόν: Απουσίαζαν κάποτε οι καλογρηές, προς συλλογήν ελεημοσύνης. Τα έξοδα της Μονής ήσαν πολλά διότι εκτός των μοναζουσών κάθε μέρα στο τραπέζι της Μονής εσιτίζοντο πολλοί προσκυνηταί και διαβάται.

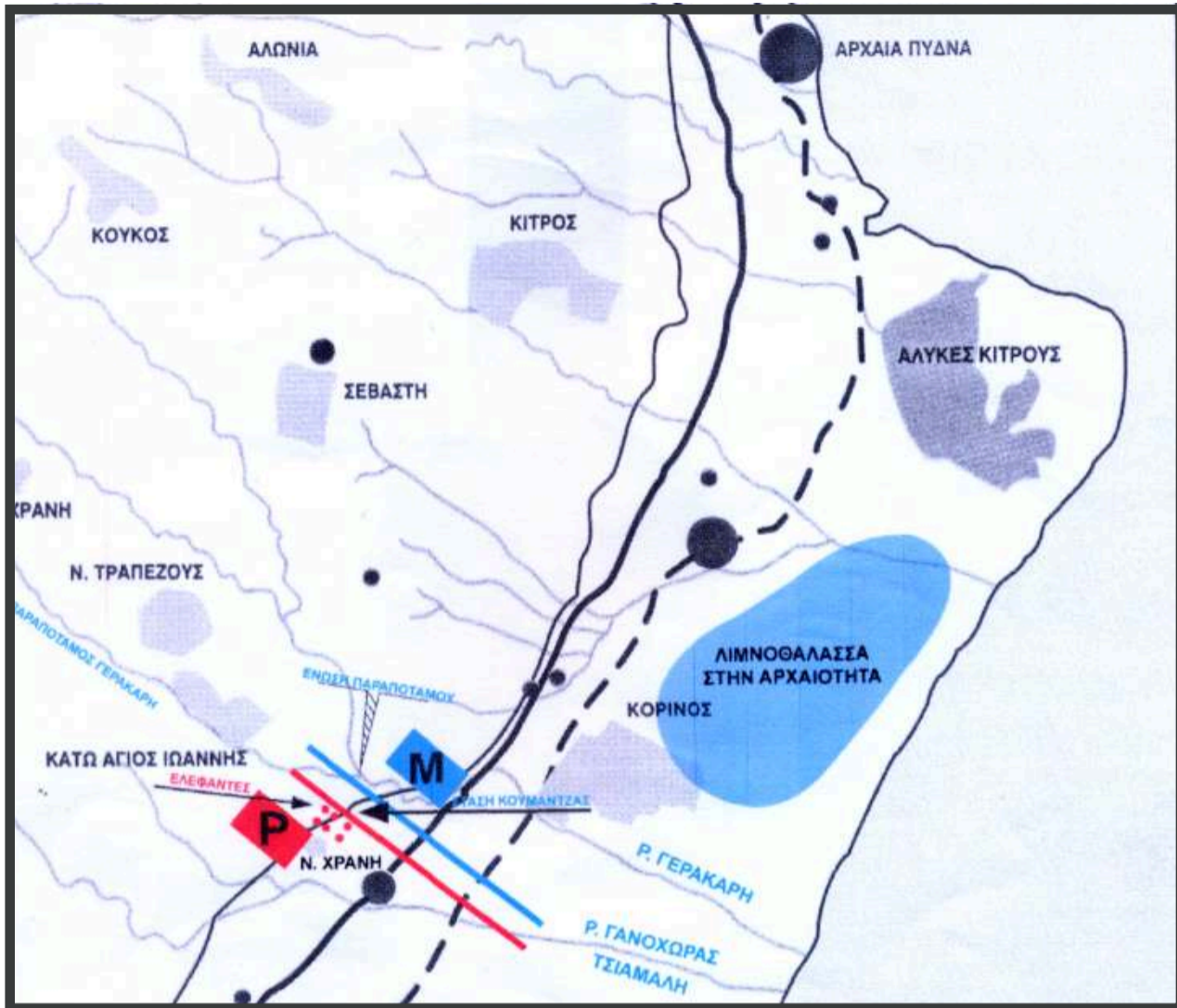
Οι Τούρκοι των πέριξ χωριών γνωρίζοντες καλώς

τας συνηθείας της Μονής και την απουσίαν των καλογραιών, επήγαν την νύχτα και εσύλησαν το Μοναστήρι εφόρτωσαν τα κλοπιμαία στα ζώα των και έφυγαν ανενόχλητοι.

Την επομένην ήλθεν ο ιερεύς να λειτουργήση. Όταν είδε την ερήμωσιν της Μονής, κατελήφθη από αβάστακτον πόνον και απευθυνόμενος στην εικόνα του Αγίου με παράπνο και δάκρυα στους οφθαλμούς είπεν: « Αέρ' ιμ'. Εσύ μέρ έσνε ούντας εσέβαν ατοίν οι άπιστοι σ' οσπίτ' ις; Κι θα πιστεύω σε αν' κι πιάνις τοί κλεφτάντας». Τόσος ήτο ο πόνος του λευίτου για την ερήμωσιν της Μονής, ώστε έφθασε μέχρι βλασφημία. Έψαλε τον Εσπερινόν και το πρωί ενωρίς πήγε να λειτουργήση, όταν βλέπει κάμποσους Τούρκους με τα ζώα των φορτωμένα με όλα τα κλοπιμαία να μπαίνουν στο Μοναστήρι. Τρέμοντες οι Τούρκοι διηγήθηκαν στον Ιερέα ότι ένας καβαλλάρης με άσπρο άλογο ήρθε μπροστά τους και τους διέταξε να γυρίσουν οπίσω και ν' αφήσουν όλα τα πράγματα που έκλεψαν.

Ίσως διά μερικούς άπιστους να φαίνονται αυτά άπίστευτα και αποκυήματα νοσηράς φαντασίας. Εύχομαι ο Μεγαλομάρτυς Γεώργιος να τους εμπνεύση ευσέβειαν και πίστιν πραγματικήν, διότι χριστιανοί μπορεί να είναι, αλλά στερούνται πίστewς.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΠΥΔΝΑΣ

(22 ΙΟΥΝΙΟΥ 168 Π.Χ.)

του Ιορδάνη Ποιμενίδη

Συνέχεια από το προηγούμενο

«Άσε κάτω τα πράγματά σου νεαρέ» μου είπε καθώς συμμαζέυε τον πάγκο του.

Τον κοίταξα γεμάτος απορία, και φαντάστηκα ότι θα έμενα μαζί του για να τον βοηθήσω. Μετά τράβηξε ένα ξύλινο καλοφτιαγμένο κουτί από ένα ράφι και το άφησε στον πάγκο του. Το άνοιξε και άρχισε να ξεδιπλώνει ένα πολύ μαλακό δέρμα που σκέπαζε ένα υπέροχο τόξο με πλήρη εξοπλισμό. Το πέρασε ανάμεσα στα πόδια του βάζοντας την χορδή μόνο με μια κίνηση, και αυτή άρχισε να βγάζει καλοκουρδισμένους ήχους όταν έπαιξε 2-3 φορές τα δάχτυλά του πάνω της.

«Νομίζω πως είναι έτοιμο. Πάρτο είναι δικό σου Πρωτέα» είπε καθώς το πρότεινε προς το μέρος μου για να μου το δώσει. Είχα χάσει τα λόγια μου, δεν ήξερα τι να πω. Προσπάθησα να αρνηθώ χωρίς επιτυχία, αλλά και χωρίς να το πιστεύω πραγματικά μπορώ να πω.

«Νομίζεις ότι σου το δίνω γιατί σε συμπάθησα νεαρέ; Το τόξο αυτό χρειάζεται ειδική μεταχείριση, και μετά από εμένα είσαι ο μόνος που ξέρει τα μυστικά φροντίδας και συντήρησής του. Πάρτο λοιπόν τώρα, και τσακίσου από μπροστά μου για να μην σε βλέπω, είναι διαταγή» είπε, και γύρισε ξανά απότομα στον πάγκο του.

Ξεκινήσαμε και καθ' οδόν σκεφτόμουν την αντίδραση του Λύκου, λίγο πριν φύγω. Δεν μπορούσα να φανταστώ, και ούτε περίμενα έναν απλό τυπικό χαιρετισμό από κάποιον που δεν μεγάλωσε ποτέ, ούτε στο

μουαλό, αλλά ούτε και στην καρδιά.

Η σκέψη αυτή μ' έκανε να χαμογελάω κρυφά στην διαδρομή μέσα στην ζέστη του καλοκαιριού και στην σκόνη που σήκωναν οι προπορευόμενοι τοξότες. Είχαμε συμπληρώσει αρκετές ώρες πορείας και σε λίγο θα κάναμε την πρώτη μας στάση και διανυκτέρευση, κοντά στο ιερό του Δίου. Όταν φτάσαμε η ιερότητα του χώρου σε συνδυασμό με το πανέμορφο φυσικό περιβάλλον και τα άφθονα τρεχούμενα νερά, έδωξαν από πάνω μας την ένταση και την ανησυχία της κατάστασης, και μας χαλάρωσε αρκετά. Το επόμενο πρωινό ένας αξιωματικός περνούσε και ενημέρωνε κάθε ομάδα για το πρόγραμμα που θα ακολουθούσαμε. Αυτή την φορά θα κάναμε μόνο μικρές στάσεις και θα συνεχίζαμε την πορεία μας υποχρεωτικά ακόμη και την νύχτα για να προλάβουμε τις προπορευόμενες φάλαγγες. Η είδηση αυτή, έδωσε ασυναίσθητα έναν πιο γρήγορο ρυθμό στον βηματισμό όλων μας. Ο ομαδάρχης, μας είπε ότι έπρεπε να εκμεταλλευτούμε όσον το δυνατόν περισσότερο το φως της ημέρας για να περάσουμε από τα κακοτράχαλα μονοπάτια που ξεκινούσαν πριν από το Ηράκλειο, στην δυτική πλευρά του Κάστρου και τελείωναν νότια μετά τα στενά των τεμπών, και είχε απόλυτο δίκιο.

Η διαδρομή ήταν πολύ δύσκολη, κάναμε πολύ λίγα διαλείμματα για να πάρουμε μερικές ανάσες σε μέρη όπου ο δρόμος ήταν σχετικά καλός και λίγο πριν βραδιάσει είχαμε περάσει και την κοιλάδα των τεμπών. Το μέρος ήταν πολύ εντυπωσιακό με τους τεράστιους βράχους να κρέμονται στην κυριολεξία πάνω από τα κεφάλια μας, και με ένα μεγάλο ποτάμι στην μέση, να χωρίζει τις δύο πλευρές των βράχων που σε κάποια σημεία νόμιζες ότι ήθελε να πλησιάσει η μία την άλλη.

Είχε αρχίσει να νυχτώνει για τα καλά, αλλά τώρα δεν

υπήρχε και ιδιαίτερο πρόβλημα, γιατί μπροστά μας ανοιγόταν διάπλατα ο μεγάλος θεσσαλικός κάμπος. Όλοι τώρα ακολουθούσαμε το φως από την δάδα που κρατούσε κάθε ομαδάρχης. Όπως οι περισσότεροι στρατιώτες έτσι και γω, από ένα σημείο και μετά προχωρούσα μηχανικά μέσα στην νύχτα, και δεν ήταν λίγες οι φορές που έπιασα τον εαυτό μου να κοιμάμαι όρθιος καθώς συνεχίζαμε την πορεία μας.

Δεν ήξερα πόσο ακόμη θα βαδίζαμε μέσα στο σκοτάδι για να φτάσουμε στον προορισμό μας αλλά και ούτε ήθελα να μάθω. Ήμασταν εξαντλημένοι, άπυνοι, και νηστικοί, εδώ και πάρα πολλές ώρες. Το ηθικό μας όμως ανέβηκε κατακόρυφα όταν ένας αξιωματικός μας ενημέρωσε ότι στο μέρος όπου είχαν στρατοπεδεύσει οι φάλαγγες μας περιμένει πολύ και ζεστό φαγητό.

«Φωτιές μπροστά» ακούστηκε να λέει μια φωνή μετά από λίγη ώρα. Μπροστά μας, μερικές δεκάδες στάδια μακριά, διαγραφόταν μια μεγάλη σε μήκος γραμμή από εστίες φωτιάς και δάδες που μεγάλωναν, όλο και περισσότερο καθώς πλησιάζαμε στο στρατόπεδο. Μουρμούρητά χαράς ακούγονταν τώρα από όλα τα πεζοπόρα τμήματα της πορείας.

Στο μυαλό μου ήρθαν πάλι οι δύο παιδικοί μου φίλοι. Η αναζήτηση της περιπέτειας, ήταν για μας ο λόγος στην πρώτη μας μέρα κατάταξης στο Μακεδονικό στράτευμα, και από ό,τι φαινόταν τα είχαμε καταφέρει πάρα πολύ καλά μέχρι στιγμής. Όταν φτάσαμε μας υποδέχτηκε ο υπεύθυνος αξιωματικός του στρατοπέδου και μας οδήγησε στο μέρος όπου θα στρατοπεδεύαμε, αποθέσαμε όλοι τον εξοπλισμό μας και πήγαμε κατευθείαν για συσσίτιο. Μετά το φαγητό έψαξα μήπως και βρω τους φίλους μου, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Δύο φάλαγγες που ρώτησα μου είπαν ότι θα είναι πολύ δύσκολο για να τους βρω μέσα στην νύχτα, και ότι θα ήταν καλύτερα αν προσπαθούσα το ξημέρωμα, λίγο πριν από το πρωινό προσκλητήριο.

Ο λοχαγός, μου έδωσε την άδεια που του ζήτησα και λίγο πριν το χάραμα άρχισα να ψάχνω και να ρωτάω για αυτούς κάθε φαλαγγίτη που έβρισκα μπροστά μου.

Τα πειράγματα έπεσαν βροχή, και ξεχάσαμε εντελώς ότι βρισκόμασταν λίγο πριν από πόλεμο, όταν τελικά ανταμώσαμε.

«Ε, τι έγινε βρε αριστοκράτισσα, για τι μας απαρνήθηκες» είπαν και οι δύο σχεδόν ταυτόχρονα, καθώς με αγκάλιαζαν.

«Ο καθένας ακολουθεί την μοίρα του και από ό,τι φαίνεται η δική μου είναι πιο ευγενική». Τους απάντησα ανταποδίδοντας και εγώ με την σειρά μου. Τους εξήγησα τι είχε γίνει και για ποιον λόγο παρέμεινα στην δεύτερη μου ειδικότητα αλλά και για τις γνώσεις που απέκτησα επάνω στην κατασκευή όπλων και την συντήρηση εξοπλισμού σαν βοηθός αποθηκάριου.

«Είδαμε και τον βασιλιά» μου είπαν στο τέλος μετά από την δική τους στρατιωτική εμπειρία σαν σαρισσοφόροι. «Μας επισκέφθηκε εχθές για λίγο περνώντας μπροστά από όλους μας πάνω στο άλογο του μαζί με την προσωπική του φρουρά» είπε ο Αρισταγόρας. «Στο τέλος μας είπε ότι τώρα πια είμαστε κανονικοί στρατιώτες και ότι σήμερα θα 'ρθουν βετεράνοι αξιωματικοί να μας οργανώσουν σε λόχους και σε τάγματα υποστήριξης για την πρώτη γραμμή» συνέχισε ο

Καλλικράτης. Ξέραμε ότι δεν έχουμε πολύ χρόνο στην διάθεσή μας και τα είπαμε στα γρήγορα, καθώς ο ήχος της σάλπιγγας από το πρωινό προσκλητήριο δεν άργησε να ηχηθεί. Ανταλλάξαμε χαιρετισμούς βιαστικά και ο καθένας μας έτρεξε στην θέση του. Είχαμε παραταχθεί σε κανονικές γραμμές, και όπως είπε ο Καλλικράτης οι βετεράνοι έμπαιναν ανάμεσά μας και διάλεγαν στρατιώτες για να οργανώσουν τους λόχους και τα τάγματα, ανάλογα με τις ελλείψεις και τις ανάγκες της πρώτης γραμμής. Σάστισα και τα έχασα πραγματικά, όταν μπροστά μου στάθηκε ο τοξότης που με είχε χτυπήσει στο κέντρο εκπαίδευσης. Ξαφνιάστηκε κι αυτός με την σειρά του όταν κατάλαβε ποιος ήμουν, και το πρόσωπο τους έγινε κατακόκκινο από τον θυμό. Μετά χαμογέλασε ειρωνικά, και κάνοντας κύκλους γύρω μου άρχισε να με βρίζει λέγοντας

ντας.

«Βλέπω ότι δεν σταμάτησες να κάνεις βλακείες. Δεν σου έφτασε το ξύλο που έφαγες ρε μπάσταρδο και ήρθες για συμπλήρωμα;». Έμεινα ακίνητος και χωρίς να πω τίποτα. Σταμάτησε να γυρίζει γύρω μου μόνο όταν τα μάτια του έπεσαν πάνω στο τόξο μου.

«Από πού το σούφρωσες ρε βλαμένο αυτό το τόξο;» είπε και συνέχισε. «Βλέπω αυτή την φορά τα κατάφερες». Συνέχισα να μένω σιωπηλός και χωρίς να κάνω τίποτα μέχρι που προσπάθησε να μου το πάρει.

«Δικό μου είναι, μου το έδωσε ο Λύκος» είπα σφίγγοντάς το περισσότερο και δείχνοντάς του ότι δεν υπάρχει περίπτωση, με τίποτα να μου το πάρει από τα χέρια. Άφησε το τόξο και άρχισε πάλι να χαμογελάει ειρωνικά και να λέει.

«Α, ο Λύκος σου το έδωσε, μάλιστα, μάλιστα». Σοβάρεψε πάλι απότομα την ίδια στιγμή, και με έσπρωξε δυνατά στο στήθος λέγοντας.

«Το παράκανες κλέφτη». Τινάχτηκα πίσω πέφτοντας με την πλάτη στο χώμα αλλά χωρίς να αφήσω το τόξο από τα χέρια μου. Ζαλίστηκα λίγο, και μου κόπηκε η αναπνοή όταν χτύπησα κάτω, και όπως ήμουν ανάσκελα, διέκρινα την φιγούρα ενός άντρα να μου παίρνει με το ένα χέρι το τόξο, και να μου απλώνει το άλλο για να με τραβήξει λέγοντας.

«Έλα σήκω πάνω τοξότη». Αισθάνθηκα πολύ μεγάλη ανακούφιση και ασφάλεια όταν συνειδητοποίησα ότι αυτός που με βοήθησε να σηκωθώ ήταν ο λοχαγός Αρχέλας.

«Είσαι καλά;» ρώτησε.

«Καλά είμαι λοχαγέ».

«Πολύ ωραίο τόξο έχεις νεαρέ, έργο τέχνης θα έλεγα».

«Είπε ότι του το έδωσε ο Λυκ...» προσπάθησε να πει ο τοξότης, αλλά τον διέκοψε το αυστηρό βλέμμα του λοχαγού που έπεσε πάνω του. Ο λοχαγός επεξεργάστηκε για λίγο ακόμη το τόξο, και είπε στο τέλος καθώς μου το επέστρεψε.

«Είσαι πολύ τυχερός νεαρέ, αυτός ο γεροξεκούτης ξέρεi να φτιάχνει τόξα τελικά». Φεύγοντας έπιασε από τον ώμο τον στρατιώτη του λέγοντας. «Έλα τοξότη πρέπει να συνεχίσουμε γιατί δεν έχουμε και πολύ χρόνο στην διάθεση μας, ο πόλεμος που μας περιμένει είναι μόνο για τους εχθρούς μας».

«Κυνός κεφαλές, έτσι λεγόταν μικρή η περιοχή όπου θα γινόταν η τελική σύγκρουση ανάμεσα στα δύο στρατεύματα. Το μέρος πήρε το όνομά τους από δύο απόκρημνους βράχους που το σχήμα τους θύμιζε κεφάλια σκύλων. Έτσι ένα καλοκαιρινό πρωινό του Ιουνίου μας βρήκε παρεταγμένους απέναντι στις ρωμαϊκές λεγεώνες και στους Έλληνες συμμάχους τους. Εκτός από μερικούς που κάλυψαν κάποια κενά της πρώτης γραμμής, όλοι οι υπόλοιποι νεοσύλλεκτοι ήμασταν λόχοι και τάγματα υποστήριξης κάνοντας μια δεύτερη κανονική γραμμή κρούσης πίσω από τους βετεράνους πεζετέριους σαρισσοφόρους και τοξότες. Ο Φίλιππος, ο βασιλιάς μας θέλοντας να εκμεταλλευτεί την πυκνή ομίχλη που υπήρχε τις πρώτες πρωινές ώρες διάταξε την εμπροσθοφυλακή του να καταλάβει τις κορυφές των δύο αυτών λόφων για στρατηγικούς λόγους. Απ' ό,τι φαίνεται όμως την ίδια διαταγή είχαν και οι λεγεωνάριοι ανιχνευτές, και έτσι οι δύο αντίπαλες πλευρές συγκρούστηκαν χωρίς να το καταλάβουν. Μέσα από την ομίχλη ακούγαμε μόνο τις πολεμικές κραυγές των στρατιωτών και τον μεταλλικό ήχο των όπλων. Από την πλευρά μας αν και ήμασταν σε ακτίνα βολής, η ομίχλη δεν μας επέτρεπε κανένα περιθώριο αντίδρασης. Καθώς όμως η ώρα περνούσε και η ομίχλη αραιώνε, φάνηκε ότι εμείς θα ήμασταν οι νικητές από την μέχρι τώρα εξέλιξη της απρόσμενης συμπλοκής. Ο Λοχαγός Αρχέλας πηγαινοερχόταν δεξιά και αριστερά εμπρός στην πρώτη γραμμή κρούσης δίνοντας συνεχώς τις ανάλογες οδηγίες στους αξιωματικούς του, σύμφωνα πάντα με την τροπή της μάχης. Σε κάποια στιγμή πέρασε να ελέγξει και να ρίξει μια γρήγορη ματιά και από την δικιά μας δεύτερη γραμμή κρούσης. Αν και όπως φαινόταν, ότι η εμπροσθοφυλακή μας είχε τον έλεγχο

της κατάστασης από την αρχή, παρ' όλα αυτά διέκρινες πολύ καθαρά την ανησυχία στο πρόσωπό του. Η μάχη συνεχιζόταν κανονικά, μέχρι που ο ύπατος των Ρωμαίων Φλαμίνικος διάταξε να επιτεθούν εναντίον μας γύρω στους 500 ιππείς και 2000 περίπου Αιτωλούς πεζικόριους. Ο βασιλιάς Φίλιππος αναγκάστηκε και αυτός με την σειρά του να ρίξει και άλλα από τα στρατεύματά του στην μάχη, και προς στιγμήν φάνηκε ότι η τελική νίκη θα ήταν με το μέρος μας. Η φαινομενική όμως ήττα των ρωμαίων δεν ήταν παρά ένα τέχνασμα. Ο ρωμαίος ύπατος είχε δώσει διαταγή στους στρατιώτες του να υποχωρούν σταδιακά έτσι ώστε να παρασύρουν την δυσκίνητη μακεδονική φάλαγγα σε ανώμαλο έδαφος, οπότε δεν θα μπορούσε να παραμείνει συμπαγές το τείχος που σχημάτιζε η γραμμή των φαλαγγιτών σαρισσοφόρων.

«ΕΙΝΑΙ ΠΑΓΙΔΑ, ΕΙΝΑΙ ΠΑΓΙΔΑ» φώναζε δυνατά με μια ενστικτώδη αυθόρμητη αντίδραση ο Λοχαγός Αρχέλας προς τους στρατιώτες της εμπροσθοφυλακής, και προς τα υπόλοιπα τμήματα του Μακεδονικού στρατού που είχαν εμπλακεί λίγο νωρίτερα στο πεδίο της μάχης.

Μάταια όμως, από την στιγμή που είχε δημιουργηθεί το ρήγμα οι ρωμαίοι βρήκαν την δίοδο και άρχισαν να περνούν πίσω από τις φάλαγγες με αποτέλεσμα να τις κυκλώνουν σιγά σιγά. Η κατάσταση έγινε εφιαλτική όταν ο ύπατος Φλαμίνικος έριξε στην μάχη και τους ελέφαντες. Οι νεοσύλλεκτοι πεζετέριοι της δεύτερης γραμμής τρόμαξαν τόσο πολύ από τον όγκο των τεράστιων ζώων, που σήκωσαν τις σάρισες ψηλά δείχνοντας έτσι στον εχθρό ότι παραδίνονται. Δεν ξέρω αν οι ρωμαίοι δεν κατάλαβαν, η αγνόησαν εντελώς την κίνηση τους αυτή, και άρχισαν να τους κατασφάζουν αδιακρίτως. Τα πράγματα είχαν εξελιχθεί έτσι που από την πλευρά μας δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα μέχρι στιγμής. Ο λοχαγός Αρχέλας αξιολογώντας την εξέλιξη της μάχης έδωσε διαταγή να μετακινηθούμε προς τα αριστερά, στο μέρος όπου είχε δημιουργηθεί και το ρήγμα στις φάλαγγες. Εκεί υπήρχαν μόνον ρωμαίοι, που ένας μετά τον άλλον περνούσαν από το χώρισμα που είχε ανοίξει στην γραμμή της φάλαγγας προσπαθώντας να βρεθούν πλάγια και πίσω από τα Μακεδονικά στρατεύματα αρχίζοντας να τα πετσοκόβουν.

«Πρώτη γραμμή βέλη», φώναξε ο λοχαγός Αρχέλας, και έριξαν όλοι με το παράγγελμά του.

«Δεύτερη γραμμή βέλη» ακολουθήσαμε και μεις από πίσω. Οι πρώτες σειρές των ρωμαίων έπεσαν κάτω νεκρές, καθώς ρίχναμε ασταμάτητα πάνω τους κατά σειρά, πρώτη και δεύτερη γραμμή.

Αστραπιαία όμως, ομάδες λεγεωνάριων γύρισαν προς την πλευρά μας, δημιουργώντας ταχύτατα ένα αδιάπεραστο τείχος για τα βέλη μας με τις φαρδιές τους ασπίδες, και άρχισαν με έναν κοφτό και πολύ πειθαρχημένο βηματισμό να κατευθύνονται προς το μέρος μας.

«Βολές ακριβείας κατά βούληση», έδωσε διαταγή αυτή την φορά ο λοχαγός Αρχέλας. Βλέποντας τα κενά που υπήρχαν στις ασπίδες των ρωμαίων, στο πλάι κάθε στρατιώτη, και στο πάνω μέρος στα κεφάλια τους, στο ύψος των ματιών. Κάθε τοξότης τώρα έκανε πιο στοχευμένες βολές, προσπαθώντας να περάσει τα βέλη του μέσα από τις σχισμές του μετακινούμενου τετραγώνου όγκου που με αργό, αλλά πολύ σταθερό ρυθμό συνέχιζε να μας πλησιάζει επικίνδυνα. Ο ρωμαϊκός αυτός σχηματισμός κάλυψης ήταν πολύ αποτελεσματικός και παρείχε μεγάλη προστασία στους λεγεωνάριους, κάνοντας τις ενωμένες ασπίδες τους να μοιάζουν από μακριά σαν έναν τεράστιο σκαντζόχοιρο, μετά από τις εκατοντάδες βέλη που ρίξαμε πάνω τους. Πολύ λίγοι από εμάς όμως κατάφεραν να βρουν στόχο, και όποτε κάποιοι ρωμαίοι στρατιώτες της πρώτης γραμμής έπεφτε κάτω νεκρός από τις βολές μας, το κενό που άφηνε, το κάλυπτε πολύ γρήγορα ο επόμενος που ακολουθούσε πίσω του. Ο εχθρός είχε παραβιάσει από ώρα την απόσταση ασφαλείας ανάμεσά μας, και μετά την ξαφνική ανατροπή της κατάστασης εις βάρος μας, ο ήχος της σάλπιγγας που σήμανε υποχώρη-

ση δεν άργησε να ηχήσει, υποχρεώνοντας τον Λοχαγό Αρχέλα να δώσει διαταγή και σήμα τακτικής οπισθοχώρησης.

«Δεύτερη σειρά, τρία βέλη». Έδωσε παράγγελμα, και αυτό σήμαινε ότι η πρώτη γραμμή κρούσης έπρεπε να μετακινηθεί γρήγορα πίσω μας μέχρι να εκτελέσουμε τις βολές. Το ίδιο κάναμε και εμείς με την σειρά μας, έως ότου βρεθήκαμε σε μια απόσταση ασφαλείας με το υπόλοιπο Μακεδονικό στράτευμα που είχε απομείνει. Η πρώτη μου μάχη τελείωσε άδοξα, και πολύ πιο γρήγορα απ' ό,τι μπορούσα να φανταστώ.

«Οι φίλοι μου» σκέφτηκα και με κυρίευσε ο φόβος και ο πανικός. Τα τμήματα της δεύτερης γραμμής των νεοσύλλεκτων σαρισσοφόρων όπου είχαν παραταχθεί, ήταν αυτά που στην κυριολεξία σφαγιάστηκαν από τους ρωμαίους. Πήρα άδεια από τον λοχαγό Αρχέλα και έτρεξα όσο πιο γρήγορα μπορούσα στις μπροστινές ομάδες της φάλαγγας, και περνώντας ανάμεσα από τις γραμμές έψαχνα να τους βρω φωνάζοντας τα ονόματά τους, μα τίποτε. Ρωτούσα αξιωματικούς και ομαδάρχες αλλά κανείς δεν είχε όρεξη να μιλήσει, ή να πει οτιδήποτε. Επικρατούσε μια νεκρική σιγή καθώς επιστρέφαμε πίσω. Η Μακεδονική φάλαγγα που επί 200 χρόνια ήταν αήττητη, μετρούσε τώρα 8 χιλιάδες νεκρούς και 5 χιλιάδες αιχμαλώτους, ενώ από την πλευρά των ρωμαίων οι απώλειες ήταν πολύ μικρές, γύρω στους 700 άνδρες. Στα πρόσωπα όλων έβλεπες πολύ καθαρά την ταπείνωση από την ήττα που είχαμε υποστεί, και παράλληλα ένα είδος αηδίας για τους ίδιους μας τους εαυτούς που κάποιοι σύντροφοί μας χάθηκαν, ενώ εμείς γλιτώσαμε από την αιχμαλωσία και τον θάνατο. Αηδία, που στην δική μου περίπτωση μετατράπηκε σε μίσος για τον ίδιο μου τον εαυτό όσο σκεφτόμουν τους δύο παιδικούς μου φίλους, τον Αρισταγόρα και τον Καλλικράτη. Δεν ήξερα αν ήταν νεκροί ή αιχμάλωτοι, το μόνο που ήξερα ήταν ότι έχοντας μείνει ζωντανός, πρόδωσα όλες τις προσπάθειες που κάναμε, και τις υποσχέσεις που δώσαμε για να είμαστε πάντα μαζί.

«Πρωτέα, δεν είναι ανάγκη να συνεχίσεις αν σου είναι δύσκολο», είπε ο μικρός άρχοντας σφίγγοντας το χέρι μου.

«Μην στεναχωριέσαι μικρέ, έτσι κι αλλιώς όλα αυτά που σου λέω δεν έχουν πάψει ούτε μια στιγμή να περνούν σαν ζωντανές εικόνες, καθημερινά μέσα από το μυαλό μου». Του είπα και παίρνοντας μια βαθιά αναπνοή συνέχισα την ιστορία μου. «Μετά από την ήττα μας από τους Ρωμαίους, και τις πολύ σοβαρές απώλειες που είχαμε σε έμπυχο υλικό, ο βασιλιάς μας Φίλιππος αναγκάστηκε να δεχθεί και να υπογράψει πάρα πολλούς περιοριστικούς όρους και συνθήκες για την τήρηση της μετέπειτα ειρήνης. Υποχρεώθηκε από τους ρωμαίους να πληρώσει 10 χιλιάδες τάλαντα ως αποζημίωση, να μην διατηρεί στρατό πάνω από 5 χιλιάδες άντρες και το ναυτικό του να μην υπερβαίνει τα 5 πλοία. Σαν εγγύηση για την πιστή τήρηση των όρων αυτών αναγκάστηκε να στείλει στην Ρώμη ως όμηρο τον δευτερότοκο γιο του Δημήτριο. Ο βασιλιάς Φίλιππος όμως παρά την ήττα που είχε υποστεί στις Κυνός κεφαλές και τους δεσμευτικούς όρους και συνθήκες που υποχρεώθηκε να υπογράψει, δεν έπαψε ούτε για μια στιγμή να σκέφτεται και να εργάζεται για την εκδίωξη των Ρωμαίων από τον Ελλαδικό χώρο. Δυνάμυνε και εξόπλιζε κρυφά συνεχώς τον στρατό του και συγκέντρωνε όσα περισσότερα εφόδια και πρώτες ύλες μπορούσε για πόλεμο. Ίδρυσε μάλιστα και ναυπηγεία στην Θεσσαλονίκη και έκτισε εκεί οπλοστάσια και αποθήκες εξοπλισμού. Όλο το Μακεδονικό στράτευμα εκπαιδευόταν και εξοπλιζόταν με έναν μυστικό και αθόρυβο τρόπο. Είχα γίνει από καιρό το δεξί χέρι του Λύκου, και παράλληλα με τα καθήκοντά μου σαν βοηθός αποθηκάρου, εκτελούσα και χρέη εκπαιδευτή. Έτσι δεν είχα καθόλου ελεύθερο χρόνο, και αυτό με βοήθησε να ξεπεράσω σιγά, σιγά τον χαμό των παιδικών μου φίλων. Κατά καιρούς περνούσαν από την αποθήκη εξοπλισμού για μικροδιορθώσεις και συντήρηση στα όπλα τους, αξιωματικοί με μεγάλο βαθμό, κάποιοι από τους οποίους ήταν και στην προσωπική φρουρά του βασιλιά. Από αυτούς μαθαίναμε νέα και πληροφορίες για την εξέλιξη και την πρόοδο των στρατιωτικών επιχειρήσεων, αλλά και για όλα τα διπλωματικά παιχνίδια που σκάρωναν οι Ρωμαίοι. Είχαν αρχίσει να υποψιάζονται ότι κάτι δεν πήγαινε καλά και έστειλαν συνεχώς πολιτικούς για να αντιστρέψουν το αρνητικό κλίμα που υπήρχε απέναντί τους, από τους περισσότερους Έλληνες, και κατασκόπους που παρακολουθούσαν τις κινήσεις του Μακεδονικού στρατού, και των συμμάχων μας. Παρά τις δυσκολίες όμως, και τα προβλήματα που αντιμετωπίζαμε, από στρατιωτικής πλευράς τα πηγαιναμε μια χαρά. Στην Πέλλα όμως μέσα στο παλάτι το κλίμα δεν ήταν καθόλου καλό.

Συνεχίζεται

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΟΦΕΩΣ

του Δημ. Β. Χατζηιωαννίδη (1899-1988)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ

Ο «κόφτης» ήτο ένα μικρό πριόνι μήκους δεκαπέντε εκατοστών, φτιαγμένο από σιδεράδες με χερούλι ξύλινο, ορθογώνιο, που το είχε κάθε σπίτι και χρησιμοποιείτο εις την επεξεργασία της καννάβεως.

Κινούμενος από περιέργεια το τι ψιθύριζε, τον ρώτησα και μου είπε το τροπάρι. Ήτο σε Ελληνική γλώσσα, εκείνος ήτο τουρκόφων, αλλά δυστυχώς δεν το σημείωσα. Θυμάμαι όμως ότι άρχιζε με το «κόφτω σε κατακόφτω σε», κουνώντας τον κόφτη και φοβερίζοντας την αρρώστια και στο τέλος κατέληγε με το «φτύξον ατο τζαι λείξον ατο τζαι ποίσον ατο όμον του Πέτρο το μάτ».

Τον ρώτησα από πού το έμαθε και μου είπε: από την γιαγιά του και ότι αυτό το τροπάρι για να έχει αποτέλεσμα έπρεπε να το μάθει άνδρας από γυναίκα κα γυναίκα από άνδρα.

Σονίκα και Γετέρ

Η φύσις κρατεί τα μυστικά της ανεξιχνίαστα, οι, προγονοί μας όμως κατόρθωσαν με απλή ονομασία να παραβιάσουν αυτήν και να προκαλέσουν αλλαγή κατά προτίμηση και αυτό συνήθως εις βάρος του ωραίου φύλου.

Δηλαδή όταν ένα ανδρόγυνο είχε γεννήσει περισσότερα κορίτσια και επεθύμει να έχει και κανένα αγόρι, έβαζε στο κορίτσι πού γεννήθηκε τελευταία το άνομα, Σονίκα. Το Σονίκα προέρχεται από το ρήμα σώνει «είναι αρκετό, φθάνει και μετά τη Σονίκα ανέμεναν το γεννηθόσμενο να είναι αγόρι. Ούτω και εγίνετο. Γνωρίζουμε πολλές περιπτώσεις οπού μετά την Σονίκα γεννήθηκαν αγόρια.

Τώρα, εάν τούτο υπήρξε τυχαίο ή είχε κάποια ψυχολογική επίδραση επί των γονέων η ονομασία για να επέλθη το ποθούμενον δεν ξέρουμε. Εκείνο που ξέρουμε είναι αυτό που είπαμε, μετά την Σονίκα ήρθαν τα αγόρια.

Τα ίδια και παρά τοις Τούρκοις με τους οποίους είχαμε την ίδια καταγωγή, επομένως και τα έθιμά των τα είχαν από τους προγόνους των, κοινούς με τους δικούς μας.

Εις το χωριόν Τζαλέκ ήτο ένας Τούρκος με τον οποίο ήμασταν γείτονες εις το παρχάρι Χούσο. Αυτός είχε δύο γυναίκας. Από την πρώτη είχε δύο παιδιά, ένα αγόρι και ένα κορίτσι μεγάλα πια. Από την δεύτερη όμως είχε μόνο κορίτσια κάπου δέκα στη σειρά. Τέλος βάλανε στο δέκατο κορίτσι το όνομα Γετέρ, που στην τουρκική γλώσσα σημαίνει φθάνει και μετά την Γετέρ ήρθε ένα χαριτωμένο αγόρι, η χαρά των γονέων του.

Προς ένα ας τους μοιράζουμε.

Ήτο η νηστεία των Χριστουγέννων του 1911. Σύμφωνα με την τοπική συνήθεια είχαν μαζευτεί μια βραδιά στο χωριό Κωφκία, στο σπίτι του Τζακίρ, κάμποσοι γείτονες στο Καρυδοτσάκομα.

Ενώ εκάθηντο αμέριμνοι και κουβεντιάζοντας έσπαγαν και καθάριζαν καρύδια, έξαφνα άνοιξε η πόρτα, η οποία δεν ήτο κλειδωμένη μπήκαν μέσα τρεις Τούρκοι. Τους κάλεσαν να φάνε καρύδια, αυτοί όμως απειποιήθησαν, και άφησαν να εννοηθεί ότι δεν ήρθαν για καρύδια άλλα για παράδες και ήρχισαν φοβερίζοντας να ζητούν να τους δώσουν λεφτά.

Ο νοικοκύρης του σπιτιού, «σας δίνω, τους είπε ένα σαχάνι καρύδια αν θέλετε». «Εμείς θέλουμε λίρες, εί-

παν». «Περιμένετε μια στιγμή, είπε ο Παντελής Κωτίδης περιπαιχτικά, εγώ κόβω λίρες τώρα» και εξακολούθησε να σπάνει καρύδια και να πετά στο «ζύμετρο» που ήτο στη μέση.

Όταν οι Τούρκοι άρχισαν να φοβερίζουν σοβαρά, είπε ο Παντελής στον Τζακίρ. «Βρε Κωνσταντή προς ένα ας τους μοιράζουμε». Και αμ' έπος αμ' έργον, άρπαξε ο Τζακίρης τον ένα και ο παντελής τον άλλον και βρέθηκαν συμπεπλεγμένοι μαζί τους έξω στην αυλή. Ο τρίτος Τούρκος μένοντας με ένα νέον απέναντί του, κατ' αντίθεση προς τα δύο πρωτοπαλικάρα γεροντάκια, που φώναζε αλληπαλλήλως στους γέρους τουρκιστί «έρχομαι και εγώ», και εκείνοι του απαντούσαν «όχι φθάνουμε εμείς», φοβήθηκε, ξετρύπωσε από την πόρτα και το 'σκασε.

Ο Παντελής δεν μπόρεσε να κρατήσει τον Τούρκο και του ξέφυγε. Ο Τζακίρης όμως πήγε στην ράχη του Τούρκου και για να μην τον χάσει, έχωσε τα δυο δάχτυλά στο στόμα του και πήγαινε καβάλα κρατώντας τον σαν με χαλινάρια.

Έτσι απεμακρύνθησαν από την αυλή του σπιτιού και έφθασαν στον δρόμο του χωριού όπου πηγαίνοντας κατήφορο σκόνταψαν τα πόδια του Τζακίρ στο χώμα και τον άφησε.

Οι Τούρκοι ευχαριστημένοι ότι γλύτωσαν εξαφανίσθηκαν. Κάνουμε μία παρένθεση για το ποίο ήτο το μυστικό του τρίτου πού δεν

σαλεύθηκε από τον τόπον του.

Ο τρίτος παρακαθήμενος ήτο ο δάσκαλος του χωριού, ο Μιχαήλ Ζανιτάς, ένας νέος με φουσκωμένο μουστάκι, σύμφωνα με την μόδα της εποχής, ευφυής, κόκκινος και με ωραία παραστατικά, που καθισμένο στο σκαμνί θα τον ζήλευε και η πιο "μισμιτζιάρικη" γυναίκα της σημερινής εποχής. Ήτο όμως κουτσός με τα πόδια του παράλυτα και περπατούσε σαν με βήμα Γερμανικό.

Μικρός ξενητεύθηκε στη Ρουμανία ως υπάλληλος σε κρασοπωλείον. Ασυνήθιστος όμως στο κλίμα και αφηφώντας το κρύο του τόπου με το ανεβοκατέβα στο υπόγειο για ένα ποτήρι κρασί, αρρώστησε από ρευματισμούς στα πόδια του. Εισήχθη σε νοσοκομείο και αφού εκκαλιτέρευσε, γύρισε στην πατρίδα, έμεινε όμως κουτσός και μη μπορώντας να ξενητευθή πια, έκανε τον δάσκαλο με τα λίγα γράμματα που ε είχε μάθει.

Όταν πανδρεύθηκε πήγε με τούς συγχωριανούς του εις το χωριόν Γίγα για την παραλαβή της νύφης και ήρθε η ώρα να κάμει και ο γαμπρός ένα γύρο στο χορό κατά την τοπικήν συνήθειαν, τον άρπαξαν οι Χαλτάντ στα χέρια τους, ανάν όπως το έλεγαν και κραυγάζοντας χελε-χελε-χε... έκαναν το γύρο του χορού χωρίς ν' αγγίξουν τα πόδια του στο δάπεδο και φανεί η ασχήμια του βηματισμού του.

Άλλωστε γι' αυτό βρέθηκε εκεί ενώ όλοι οι νέοι μετά την κήρυξη του συντάγματος στην Τουρκία ξεπατρίζοντο, φεύγοντας από την στρατιωτικήν θητεία.

Ας επανέλθουμε στη σειρά μας. Εν τω μεταξύ οι γυναίκες φώναξαν και ξεσήκωσαν στο πόδι όλο το χωριό και έτρεξαν άλλοι με φανάρια και άλλοι με ρόπαλα και τουφέκια και όταν έφθασαν βρήκαν τον Τζακίρ να επιστρέφει από τον γύρο που είχε κάνει καβάλλα στη ράχη του Τούρκου με τα δάκτυλα ματωμένα, τα οποία είχε μπάσει στο στόμα του κλέφτη έξω από τον φραγμόν των οδόντων και τραβώντας ξέσχισε τις άκρες του στόματος του και ματώθηκε. Τζακίρης ήτο το παρατσούκλι του Κωνσταντή Κωτίδη

Οι καημένοι οι κλέφτες είχαν φύγει σαν κυνηγημένοι λαγοί. Σε κείνο τον καιρό δεν είχε ακόμη αγριέψει ο κόσμος. Άλλωστε φέροντες οι Τούρκοι όπλα δεν έκαμαν χρήση αυτών, ενώ μπορούσαν να το κάμουν και να επιτύχουν, αλλά έφυγαν ευχαριστημένοι ότι γλύτωσαν.

Εξακολούθησε έπειτα το παρακάθι σαν να μην είχε συμβεί τίποτα και αφού τελείωσαν το σπάσιμο και το καθάρισμα των καρυδιών και ρούφηξαν και λιγάκι κρασί, που το είχε μπόλικο το Τζακίρης, έφυγαν ο καθένας ευχόμενος στο νοικοκύρη καλό λάδεμα, και του χρόνου χωρίς παρόμοια επεισόδια.

Την άλλη μέρα το πρωί μαζεύτηκε όλο το χωριό σε σύσκεψη για το πως έπρεπε να ενεργήσουν για την καταγγελία στις αρχές όντος δεδομένου ότι δεν είχαν σημαία παραβίασεως της πόρτας καθώς διεικνόντο. Λοιπόν πήραν ένα αξινάρι έσπασαν την πόρτα και κατήγγειλαν στις αρχές κάποιον πού λιγάκι τον είχαν γνωρίσει. Σε γενομένη ανάκριση βρέθηκε εκείνος με τα σημάδια στο στόμα και δεν μπόρεσε να αρνηθεί, μάλιστα κατήγγειλε και τούς συντρόφους του. Και έτσι φυλακίσθηκαν δικάσθηκαν και καταδικάσθηκαν. Μεταφέρθηκε η δίκη στην Τραπεζούντα όπου έμειναν καταδικασμένοι και γλύτωσαν μόνο με τον ερχομό του Πρώτου παγκοσμίου πολέμου.

Συμφωνία άρχοντα μετά του δούλου του.

Εις τα Αρχεία του κράτους, στο Ιάσιον της Ρουμανίας βρήκαμε το επόμενο ποίημα με τον παρακάτω τίτλο, γραμμένο Ελληνικά σε ένα φύλλο χαρτί από άγνωστο ποιητή.

---Σε θέλω διά δούλον μου μ' όλην μου την καρδιαν, όμως με δέκα πόντουρα μ' ολίγην συμφωνίαν. Πρώτον φαί να μη ζητάς ποτέ καμιάν ημέρα, Να τρέφεις από λόγου σου ή μον να ζής μ' αέρα. Δεύτερον που μισθόν ποτέ δεν θέλω να σου δώσω, και ότι και αν σε κάμουνε δεν θέλω σε γλυτώσω. Τρίτον να μη φαντάζεσαι πώς έχω να σ' ενδύσω, ούτε παλιά παπούτσια μου πώς θέλω σε χαρίσω. Τέταρτον από το σπίτι μου ποτέ να μην εβγαίνης, Πεινάς, διψάς, λιμοκτονείς πάντοτε να σωπαίνης. Πέμπτον ποτέ δεν δέχουμε να πας να γειτονεύς, Ούτε κανένα εγλεντζέ ποτέ σου να γυρεύεις. Έκτον να είσαι σκυθρωπός μπροστά σου να κυτάξης

βρισιές και γαϊδουρίσματα να μη τα λογαριάξης. Εβδομον όσα κι αν ακούς και όσα κι αν κυταξης Όλα να λες πώς είν' καλά χωρίς να τα ξετάξης. Όγδοον ότι κι αν χαθεί και πριν εγώ το νοιώσω. στον τόπο πρέπει να βαλθεί διά να μη θυμώσω. Έννατον διά δουλειά μ' αν πας αφού γυρίσεις πίσω, τα έξοδα πού έκαμες να είν' απ' το πουγκί σου. Και τελευταίον όσο ζεις και όσο με δουλεύεις φυλάξου μον κυβέρνηση ποτέ να μη γυρεύεις. Με τέτοιον τρόπον ύστερον αφού με αναπαύσεις, Την εύνοιάν μου βέβαια έχεις να απολαύσεις. Η λέξις «πόντουρα» σημαίνει τους όρους τους οποίους έπρεπε να εκπληρώσει ο δουλοπάροικος αγρότης σε μεροκάματα, αγγαρείες και δοσίματα ετησίως στο αφεντικό, στοτσιφλίκι του οποιού κατοικούσε.

Όπως στην δουλοπαροικία οι αγρότες, έτσι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και υπηρέτα κατετάσσοντο στην ίδια μοίρα με αυτούς όσον αφορά το ζην και τας αποδοχάς των κοντά εις τους βογιάρους και ως εκ τούτου μας ενδιαφέρει το εν λόγω ποίημα.

Οι ξενητευόμενοι ημέτεροι σε κείνα τα μέρη, πέρασαν όλοι από αυτή τη ζωή την οποία σατιρίζει ο ποιητής, αδιάφορον αν τα αφεντικά των ήσαν Έλληνες ημέτεροι ή άλλοι ή και Ρουμάνοι.

«Δούλοι» κυρίως ελέγοντο οιτσιγγάνοι, οι οποίοι ηγοράζοντο και επωλούντο ή αντηλλάσσοντο κατ' αρέσκειαν, μεταφορικός όμως εσήμαινε και κάθε υπάλληλο ιδιωτικό ή υπηρέτη και υπηρέτρια, «δούλος» και «δούλα».

Οι νέοι ξενιτευόμενοι προσελαμβάνοντο ως σερβιτόροι σε κρασοπωλεία ή υπάλληλοι σε παντοπωλεία και αλλού, αφού δε υπηρέτουσαν αρκετά χρόνια ειδικεύοντο στη δουλειά που δούλευαν, ανυψώνοντο με τόλμη και λίγη τύχη ή με επιγαμία, καθόσον μάλιστα ήσαν περιζήτητοι ως γαμπροί και από δούλοι εγίνοντο νοικοκυραίοι, αποκτούσαν περιουσία, έμπαιναν στην τάξιν των βογιάρων, των αφεντικών και εφήρμοζαν και αυτοί εις τους υπ' αυτών προσλαμβανομένους υπαλλήλους, οι οποίοι συνήθως ήσαν νεοφερμένοι, τα αυτά μέτρα και σταθμά, υπό τα οποία είχαν ζήσει και οι ίδιοι.

Ο μπάρμπα Χαρίτος Μαυρόπουλος, που πέθανε γέρος προ του Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, όταν χοροπηδούσε σε κανένα γλέντι, φώναζε επιδεικτικά: « βρε παιδιά εγώ στα νεανικά μου χρόνια δούλευα ένα εικοσόφραγκο το χρόνο και τώρα γιατί να μη γλεντώ αφού δεν είμαι δούλος».

Κάποιοι μπαίνοντας σε ένα κρασοπωλείο πατριώτικο έκανε παρατήρηση στο γκαρσόνι: «τι έχει το σκυλί εκείνο και τσιρίζει, γιατί δεν το κοιτάζετε και το πλύνετε». «Εγώ, απάντησε ο νεαρός, δεν είμαι εδώ για να πλύνω σκυλιά». «Μα τι είσαι εσύ, δούλος σκύλος», του είπε εκείνος. Ο νεαρός όμως απάντησε: «Η δουλοσύνη αν είναι σκυλοσύνη πρώτη φορά εσύ την έκανες. «Βρε Κρηντάντε(1) βρε», του παρατήρησε ο υποτιθέμενος βογιάρος, καταπίνοντας την γλώσσα του.

1).Κρηντάντης = Καταγόμενος από το χωριό Κρηνίτα

Ο Ελήμ αγάς

Από όλους τους αγάδες του Όφεως ο πιο φανατικός Ελληνομάχος ήτο ο Τζακίρ ογλή Ελήμ αγάς. Γραμματισμένος, μικρόσωμος, με βλέμμα διαπεραστικό, δεν εσκέπτετο παρά μόνο πώς να κακοποιήσει τους «γκιαουρήδες». Ήτο γιος του Γιουσούφ αγά, δεινού και εκείνου χριστιανομάχου.

Κατά τας σφαγές των Αρμενίων στις αρχές του Πρώτου παγκοσμίου πολέμου, είχε διαδοθεί σκοπίμως υπό τινος Τούρκου ότι ήρθαν Αρμένιοι αντάρται και κρύφθηκαν στην εκκλησία του χωριού Κουρίτς. Η είδησις διεδόθη αστραπιαίως εν καιρώ νυκτός από χωριό σε χωριό και έτρεξαν όλοι οι Τούρκοι σαν λυσσασμένοι λύκοι εις το χωριόν Κουρίτς, από τα γύρω χωριά για να συλλάβουν τους αντάρτας και συγχρόνως με την ευκαιρία αυτή να σφάξουν και τους Έλληνες, τους οποίους κατηγορούσαν ότι ήσαν συνεννοημένοι με τους Αρμενίους και τους έκρυσαν στην εκκλησία.

Η νύχτα ήτο ασέληνη, σκοτεινή και για να φωτίζονται στον δρόμο έφεραν φώτα με «κουντσία» και φανάρια, τα οποία φαινόμενα μακρόθεν μαζί με τις φωνές που ηκούοντο προξενούσαν τρόμο και εις το αντικρινό χωριό Κρηνίτα, απ' όπου εφαινόνο και ηκούοντο. Ήτο ένα αληθινό κίνημα, «χερεκέτ», όπως το έλεγαν, εναντίον των χριστιανών. Και τα παιδάκια ακόμη έντρομα στυλώνοντο στα παράθυρα για να δουν τα φώτα αν είναι πολλά και αν πέρασαν ή έρχονται οι σφαγείς των.

Βρέθηκαν όμως μεταξύ των Τούρκων και τινές λογικοί, όπως και εις άλλας περιπτώσεις, ζήτησαν, άνοιξαν την εκκλησία, διαπίστωσαν και διαβεβαίωσαν και τους άλλους ότι η διάδοσις ήτο κακόβουλος, δεν υπήρχε τίποτε και τους διέλυσαν.

Ο Γιουσούφ αγάς είδε τότε κοντά στην εκκλησία κάποιον προύχοντα Έλληνα του χωριού Κουρίτς, ρίχτηκε επάνω του να τον σκοτώσει. Τον αναχαίτισαν άλλοι Τούρκοι, τον κράτησαν και γλίτωσαν τον Έλληνα, ενώ εκείνος φώναζε: «Ελπιούρουν που ποκγιεν γκισουρή». (Σκοτώστε αυτόν τον σκατοφαγά τον γκισούρ).

Τούτου ο γιος ήτο ο προαναφερθείς Ελήμ, ο οποίος μια μέρα ήρθε στο σπίτι του θείου μου, κοίταξε μέσα από την ανοικτή πόρτα, είδε μια λεκάνη χάλκινη κρεμασμένη στον τοίχο και «φέρε μου, είπε στον εξάδελφό μου, εκείνη την λεκάνη». Την πήρε στο χέρι του, του άρεσε και «αυτή, είπε, μου χρειάζεται εμένα». «Έχω ένα

νεογέννητο παιδί και τούτη είναι καλή για το μωρό». («Γενί ολμίς τζοτζουγούμ βαρ, που ανά λαζίμ»). «Και εγώ, είπε ο εξάδελφός μου, έχω ένα παιδάκι και μου χρειάζεται». Χωρίς να απαντήσει το πήρε και έφυγε.

Σάμπως τον βλέπω πώς το κρατούσε με διαβολική χαρά πηγαίνοντας.

Όταν κατά το 1922 μαθεύτηκε ότι θα φύγουν οι Έλληνες, μερικοί πρόλαβαν και πούλησαν τα σπίτια τους. Τα σπίτια ήσαν ξύλινα και ως λυόμενα μετεκομίζοντο οπουδήποτε. Επωφελούμενοι της ευκαιρίας Τούρκοι τινές τα αγόραζαν σε εξευτελιστική τιμή.

Μια κυρία πούλησε το σπίτι της που ήτο καινούργες και ωραίο και ο Ελήμ είχε υπ' όψιν του να το πάρει ο ίδιος, όταν έμαθε ότι πουλήθηκε εξεμάνη, πήγε στο σπίτι όπου έμενε η κυρία, η οποία πρόλαβε – ανέβηκε στο δρανί και κρύφθηκε, εκείνος κατόπι της την βρήκε, την έπιασε από τα μαλλιά και τραβώντας την κάτω, την γρονθοκόπησε, την ποδοπάτησε και έγινε μεγάλος σαματάς.

Έτρεξαν οι γειτόνισσες, άνδρες σχεδόν δεν υπήρχαν, καμιά όμως δεν τολμούσε να μπει στη μέση. Η θεία μου η Ανθούλα κατόρθωσε με το γλυκομίλητό της τρόπο να τον κατευνάσει και να αποσπάσει και γλυτώσει την γυναίκα από τα χέρια του μαινόμενου αγά.

Το μοιρολόι

Επεκράτει εις τον Όφιν το συνήθειο του μοιρολογιού στους νεκρούς. Αν μάλιστα τύχαινε ο πεθαμένος να ήτο νέος, η άφηνε νεαρή γυναίκα με, παιδιά η και χωρίς παιδιά τότε το μοιρολόγι έπαιρνε χαρακτήρα πιο έντονο.

Την ημέραν του ενταφιασμού μαζεύονταν οι γυναίκες κοντά στο φέρετρον και άρχιζαν το μοιρολόγι, δίνοντας προτεραιότητα στη μάννα του νεκρού έπειτα στη σύζυγο καθώς και σ' όλο το συγγενολόγι, αν τύχαινε να ήσαν κατάλληλες σε τούτο και τέλος στην κυρία μοιρολογίστρα.

Στο χωριόν Κρηνίτα στην παιδική μας εποχή ητο φημισμένη η Σουμέλα, μια άτυχη γυναίκα της οποίας μετά τον θάνατον του συζύγου πέθανε και ο νεαρός γιος και όχι πολύ ύστερα και η παντρεμένη και με παιδί κόρη της.

Ήτο καλλιφώνη και με ποιητικό ταλέντο και είχε ειδικευθεί στο μοιρολόγι από τα πολλά της κλάματα και παθήματα. Καθισμένη στο σκαμνί κοντά στο προσκέφαλο του φέρετρου αράδιαζε όλη τη ζωή και το πεθαμένο συγγενολόγι του νεκρού σε μοιρολογικό ήχο με τη λεπτή της φωνή, ενώ όλες οι παραστεκόμενες κρατούσαν τον ήχο και έσμιγαν τον θρήνο με κλαυστική εκφορά, σπογγίζοντας τα κυλιόμενα δάκρυα τους.

Στην εκφορά του νεκρού μέχρι του ναού και μετά την νεκρώσιμον ακολουθίαν μέχρι της ταφής ανεμιγνύετο το μοιρολόγι με τις ψαλμωδίες της τελετής.

Σε πολλές περιπτώσεις έπαιρναν καμιά ξακουσμένη μοιρολογίστρα από άλλο χωριό χωρίς να έχει συγγένεια με την οικογένεια του νεκρού, επί πληρωμή βέβαια.

Κάποτε στο παρχάρι Τσουνης πέθανε ένας Τούρκος αγάς από διάρροια και πήρε. μέρος στο μοιρολόγι του και μια Ελληνίδα, ξακουστή μοιρολογίστρα. Στην έξαψη όμως του μοιρολογιού εξετράπη και εξεφράσθη απρεπώς στην Ελληνική γλώσσα, επειδή όλοι εκεί ήσαν Τουρκόφωνοι και ήτο βεβαία ότι δεν την καταλάβαιναν και είπε μεταξύ άλλων, τα οποία δεν ξέρουμε και τα εξής

«Αγάμ, αγάμ σκατοφαγάμ,
Αγάμ-αγάμ τον πόνο σου
Τ' αδραχτοσουπί σον κώλο σου.
Άνοιξε γη και έπαρτον
να μην εβγέν και τρωη μασε.

Εν τω μεταξύ ήρθε μια Τουρκάλα ελληνόφωνη, την πρόδωσε και την έδιωξαν. Θα είχε σοβαρά επακόλουθα, ήτο η εποχή εκείνη αλιώτικη και εκατορθώθη να αποσοβηθεί μια τραγωδία.

Η μνήμη ως όρος επιβίωσης:

Η ποντιακή γενοκτονία

Του ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κ. ΓΙΑΛΛΟΥΡΙΔΗ

Καθηγητή Διεθνούς Πολιτικής
στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ο Ποντιακός Ελληνισμός με αξιοθαύμαστη δύναμη και αγωνιστικότητα τίμησε για πολλοστή φορά τους Έλληνες του Πόντου και της Μικράς Ασίας, που σφαγιάστηκαν και εξοντώθηκαν με ποικίλους βάρβαρους τρόπους κατά εκατοντάδες χιλιάδες από την ενσκήψασα λαίλαπα των Τούρκων εθνικιστών, από το 1914 μέχρι το 1922.

Είναι αξιοθαύμαστοι οι πόντιοι συμπατριώτες μας, γιατί διεκδικούν συμβολικά κάθε χρόνο την ίδια ημερομηνία, αλλά και καθημερινά, το «δικαίωμα στη Μνήμη», που σημαίνει καθημερινή αναδρομή στο παρελθόν ως Ιστορία κα ως παράδοση, ως πολιτισμός και ως αγώνας για την ελευθερία, γιατί ξέρουν ότι μόνον με αυτόν τον τρόπο έχουν δικαίωμα στο μέλλον ως πολιτισμός, ως ταυτότητα εθνική και ως εκλεκτό τμήμα του ελληνικού έθνους.

Τούτο, γιατί πολιτισμός σημαίνει μνήμη και λαοί χωρίς μνήμη δεν έχουν μέλλον, δεν έχουν ταυτότητα. Η μνήμη μας υπαγορεύει όχι μόνον την αναζήτηση των ενόχων και το πρόσταγμα του εξαναγκασμού τους σε αναγνώριση των σφαγών και της γενοκτονίας, αλλά είναι και υποχρέωση και καθήκον διαρκούς υπόμνησης στη διεθνή κοινότητα πως αυτού του είδους οι θηριωδίες και οι βαρβαρότητες δεν συμβιβάζονται με το ανθρωπινό γένος και τον πανανθρώπινο πολιτισμό.

Μνήμη, λοιπόν, είναι μια διαρκής υπόμνηση προς τη διεθνή κοινότητα, όχι μόνον να καταδικάζει αλλά και να παρεμβαίνει δραστικά και αποτελεσματικά, οσάκις μια εθνότητα ή ένας λαός απειλούνται με σφαγή ή γενοκτονία και εξόντωση.

Ο Αδόλφος Χίτλερ, στις 22 Αυγούστου του 1939, απευθυνόμενος στα Τάγματα θανάτου, τους κάλεσε να εισέλθουν στην Πολωνία και να εξοντώσουν καθετί το εβραϊκό, να μη λυπηθούν ούτε γυναίκες ούτε παιδιά, να σκοτώνουν χωρίς οίκτο, γιατί όπως ο ίδιος τόνισε: «Ποιος θυμάται σήμερα την εξόντωση των Αρμενίων του 1915;».

Οι γενοκτόνοι ηγέτες επικαλούνται είτε τη «διεθνή αμνησία» είτε την επιλεκτική μνήμη της διεθνούς κοινότητας, ο κόσμος των κρατών, και σήμερα όπως και τότε, λειτουργεί, παρά τις αλματώδεις προόδους που επετεύχθησαν στην τεχνολογία και την τεχνική πρόοδο, ιδιαίτερα μάλιστα σε όλα τα επίπεδα της επικοινωνίας, της εικόνας και της παγκόσμιας συνεργασίας, με βάση την αρχή της ισχύος έναντι του Δικαίου και του συμφέροντος έναντι της πολιτικής ηθικής. Μεγάλοι και μικροί, ακόμη και στον 12ο αιώνα, αντιλαμβάνονται την πολιτική, όχι επί τη βάσει των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου, αλλά με αφετηρία τις σκοπιμότητες που υπαγορεύουν τα εθνικά τους συμφέροντα.

Εμείς ως Ελληνισμός, σε αυτό το «παγκόσμιο χωριό», της, εν πολλοίς, ασύδοτης και κραυγαλέας άδικης, μωπτικής και στενόκαρδης πολιτικής των συμφερόντων, όπου πολλές φορές «δικαιώνονται» σφαγείς και καταπιεστές που έχουν τη δύναμη της επιβολής εις βάρος αδυνάτων που βρίσκονται εν δικαίω, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να διατηρούμε μνήμες και ταυτότητα ως κόρη οφθαλμού.

Οι Αρμένιοι κατάφεραν έπειτα από δεκαετίες, διατηρώντας τη μνήμη και την εθνική τους ταυτότητα, να αποκτήσουν κράτος, το οποίο λειτουργεί ως κοιτίδα του πολιτισμού τους, ενώ η αρμενική Διασπορά κράτησε ζωντανή την ιστορία του αρμενικού έθνους και διεκδικεί με αποτελεσματικότητα την αναγνώριση της Γενοκτονίας, που ήταν και η πρώτη του αιώνα και τον εξαναγκασμό της Τουρκίας σε συγγνώμη και μεταμέλεια, κατ' αντιστοιχία του εβραϊκού υποδείγματος έναντι του γερμανικού κράτους. Διότι, αν η Τουρκία είχε εξαναγκασθεί μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο σε μεταμέλεια και συγγνώμη, για τον ποντιακό Ελληνισμό και τους Αρμενίους, πιθανότατα δεν θα είχαμε την εξόντωση του Ελληνισμού της Κωνσταντινούπολης και της Ίμβρου και Τενέδου ούτε και την κατοχή της Κύπρου και τη σφαγή των Ελληνοκυπρίων.

Η Τουρκία συνέχισε να λειτουργεί ως μέρος του δυτικού συστήματος μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αναγνωρισμένη ως ανήκουσα στα πολιτισμένα έθνη του δυτικού τότε κόσμου.

ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΝΕΟΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

του ΒΛΑΣΗ ΑΓΤΖΙΔΗ
διδάκτορας ιστορίας
του Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Από τις στήλες του Τύπου άρχισε να εμφανίζεται ένας ιδιότυπος ρατσισμός κατά των Ποντίων. Η αρχή ανιχνεύεται στην αντίθεση των ντόπιων στις περιοχές όπου εγκαθίσταντο. Εμφανίστηκαν κείμενα που αμφισβητούσαν την ελληνικότητα των Ποντίων από την πρώην ΕΣ-ΣΔ, αποκαλώντας τους “τυχών Έλληνες”, ή “Έλληνες” σε εισαγωγικά. Αποκορύφωμα της ρατσιστικής στάσης ήταν η άρνηση της Κοινότητας του χωριού Μεταμόρφωση της Χαλκιδικής να εγγραφεί τους μετανάστες-πρόσφυγες που είχαν εγκατασταθεί σ’ αυτό, στα δημοτολόγια. Στην απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου χρησιμοποιήθηκαν οι όροι “Ρωσο-τουρκοί” και “Ρωσοπόντιοι”, ενώ γράφτηκε και η εξής πρόταση: “Οι Ρωσο-τουρκοί να πάνε στο νομό Ξάνθης”. Το γεγονός παρουσιάστηκε από τον Τύπο ως “Ρατσιστική έκρηξη κατά των Ποντίων”. Η ειρωνία είναι ότι οι ντόπιοι κάτοι-

κοι του χωριού Μεταμόρφωση κατάγονταν από τουρκόφωνους Καππαδόκες πρόσφυγες του 1922. Αντίστοιχο επεισόδιο συνέβη στο χωριό Λητή, έξω από τη Θεσσαλονίκη, όπου δέκα οικογένειες μεταναστών-προσφύγων θέλησαν να δημιουργήσουν τον οικισμό “Νέος Πόντος Μακεδονίας”. Ο πρόεδρος της κοινότητας απευθυνόμενος προς αυτούς είπε: “Να σηκωθείτε να φύγετε. Είστε Ρώσοι, να πάτε στη Ρωσία...” Μεγάλες διαμαρτυρίες από την πλευρά των ποντιακών οργανώσεων προκάλεσε η παρουσίαση καταλόγου ξένων που φιλοξενούνταν στην Ελλάδα. Στον κατάλογο αυτό, που εκδόθηκε στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Αντιρατσιστικής Εκστρατείας με τη συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Θεσσαλονίκης, του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ.ά., μεταξύ των Αλβανών, Σέρβων, Βούλγαρων, Πολωνών, Κούρδων, Τούρκων, Φιλιππινέζων, Πακιστανών και μαύρων, συμπεριλαμβάνονταν και οι Πόντιοι. Επίσης, πολλές φορές οι Έλληνες από την Τσάλκα αντιμετωπίζονταν ρατσιστικά εξ αιτίας της τουρκοφωνίας τους. Άλλη αντίστοιχη περίπτωση εμφανίστηκε σε ένα τηλεγράφημα από την Αθήνα του ρωσικού πρακτορείου ειδήσεων Itar-Tass, στο οποίο οι Πόντιοι πρόσφυγες από τη Σοβιετική Ένωση παρουσιάζονταν συλλήβδην ως: “μαφιόζικες ομάδες Ρωσοελλήνων”. Η είδηση αυτή κινητοποίησε για άλλη μια φορά τις ποντιακές οργανώσεις που κατήγγειλαν τη συγκεκριμένη πράξη. Κρούσμα μαζικής ρατσιστικής συμπεριφοράς υπήρξε η κατάληψη του 3ου

Γυμνασίου-Λυκείου Θεσσαλονίκης από τους μαθητές και τους γονείς τους με την υποκίνηση των καθηγητών τους. Αιτία ήταν η συστéγαση με το σχολείο “παλιννοστώντων”, στο οποίο φοιτούσαν 500 μαθητές. Το αίτημα των καταληψιών ήταν να σταματήσει η συστéγαση και να μετεστεγαστεί το σχολείο “παλιννοστώντων”. Το ενδιαφέρον που παρουσιάζει αυτό το κρούσμα, είναι ότι έγινε σε μία περιοχή που κατοικείται από πρόσφυγες παλαιότερων εποχών και κυρίως του ’22, καθώς και η υποτονική αντίδραση των αρχών της πόλης, των προσφυγικών οργανώσεων και των ποντιακών συλλόγων. Στην περιφέρεια της Θεσσαλονίκης παρουσιάστηκαν και κρούσματα, τα οποία λίγο απέχουν από το να χαρακτηριστούν “απαρνηχάιντ”, όπως η αυθαίρετη απαγόρευση εισόδου μεταναστών-προσφύγων σε κέντρα διασκέδασης.

Παρόμοια φαινόμενα εμφανίστηκαν και στην Κύπρο, όπου είχαν εγκατασταθεί Έλληνες από τη Σοβιετική Ένωση. Χαρακτηρισμοί, όπως “Ρωσοπόντιοι” και “Ρώσοι” διαδόθηκαν στα έντυπα, όταν επρόκειτο να αναφερθούν στο συγκεκριμένο πληθυσμό. Εμφανίστηκαν άρθρα στον Τύπο με τα οποία αντιμετωπίζονταν ως ξένοι που βρίσκονταν σε σχέσεις αντιπαράθεσης με τους ντόπιους. Οι Πόντιοι, κυρίως από τη Γεωργία, που εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο ομολογούν ότι αυτοί που τους αγκάλιασαν περισσότερο απ’ όλους ήταν οι Ελληνοκύπριοι πρόσφυγες από την κατεχόμενη Κύπρο.

Το αρνητικό στερεότυπο που διαμορφώθηκε στην ελλαδική και στην κυ-

πριακή κοινωνία για τους μετανάστες-πρόσφυγες βασιζόταν σε στοιχεία, όπως ότι είναι ξένοι ή ότι είναι λιγότερο Έλληνες από τους ντόπιους και ότι τους έκαναν χάρη που τους ανέχονταν. Βαθμιαία άρχισε στη κοινή γνώμη η εικόνα τους να μην ξεχωρίζει από τους μη Έλληνες λαθρομετανάστες. Γενικεύτηκε στον Τύπο η χρήση του όρου “Ρωσοπόντιος”, δημιουργώντας στους αναγνώστες την εντύπωση ότι πρόκειται για κάποια εθνοτική ομάδα. Οι ποντιακές οργανώσεις κατήγγειλαν το κλίμα αυτό, αλλά και τη “ρατσιστική συμπεριφορά της πολιτείας”. Κατήγγειλαν ότι πολλές φορές οι αστυνομικοί έκαναν έρευνα σε σπίτια Ποντίων “χωρίς ένταλμα εισαγγελίας, σαν να ήταν αλλοδαποί, εκμεταλλευόμενοι την άγνοια και το φόβο των αδελφών μας”.

Δυστυχώς η κατάσταση αυτή δεν προκάλεσε τα αντανάκλαστα της ελλαδικής κοινωνίας, ούτε καν, σε μαζική κλίμακα, την κοινωνία των παλαιών προσφύγων του 1922.

Ανταλλάξιμη περιουσία και κρατικός ρατσισμός

Αυτός όμως που βαρύνεται για την εξαθλίωση των προσφύγων, είναι ο κρατικός μηχανισμός και όλες ανεξαιρέτως οι κυβερνήσεις από το 1989 μέχρι σήμερα. Η ανυπαρξία προσφυγικής πολιτικής οδήγησε σε απαράδεκτη θέση έναν ελληνικό πληθυσμό που η μοίρα του καθορίστηκε από τη μικρασιατική καταστροφή. Η προέλευσή του από τη μικρασιατική χερσόνησο και η έξοδος από το γενέθλιο τόπο με τη μεγάλη καταστροφή του 1922, έδιναν έναν διαφορετικό χαρακτήρα στην κίνησή του προς την Ελλάδα. Κατ’ αρχάς υπόκειτο των διατάξεων της συνθήκης της Λωζάννης. Πολλοί από τους γέροντες πρόσφυγες ήταν παιδάκια όταν κατέφευγαν στη Ρωσία από τον μικρασιατικό Πόντο για να γλυτώσουν τις σφαγές των Τούρκων. Όλοι αυτοί θα έπρεπε να είχαν το δικαίωμα, ως Μικρασιάτες, να διεκδικήσουν ένα μερίδιο από τα υπόλοιπα της ανταλλάξιμης περιουσίας που διαχειρίζεται τώρα το ΤΑΠΑΠ, και στη συνέχεια η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (ΚΕΔ). Όμως η “πανέξυπνη” ελλαδική γραφειοκρατία είχε διασφαλίσει τα παράνομα συμφέροντά της. Το 1962, με Βασιλικό Διάταγμα, απαγόρευσε την διεκδίκηση δικαιώματος επί της ανταλλάξιμης περιουσίας για όσους πρόσφυγες έφτασαν στην Ελλάδα μετά το 1932. Ετσι, ένα μεγάλο κομμάτι εγκλωβισμένων Μικρασιατών στην Σοβιετική Ένωση αποστερήθηκε των κατοχυρωμένων από τη συνθήκη της Λωζάννης δικαιωμάτων. Σήμερα η κυβέρνηση ετοιμάζεται να “ρευστοποιήσει” τα, καθόλου ευκαταφρόνητα, υπόλοιπα της ανταλλάξιμης περιουσίας, ολοκληρώνοντας την κλοπή που πραγματοποίησε εις βάρος των Μικρασιατών προσφύγων μετά το 1992 το κράτος της Ελλάδας.

Αλλά και με τις ΕΟΚικές εισροές για την αντιμετώπιση του νέου προσφυγικού προβλήματος, εισέρευσαν στην Ελλάδα τεράστια ποσά και αρκετοί γραφειοκράτες -κυρίως υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών- σε συνεργασία με ιδιωτικές εταιρείες, πλούτισαν εις βάρος των προσφύγων.

Όλα αυτά τα φαινόμενα θα πρέπει να οδηγήσουν τους υγιώς σκεπτόμενους Ελλαδίτες, τη Διασπορά και τους παλαιούς πρόσφυγες του ’22, να συγκροτήσουν ένα μεγάλο κίνημα αλληλεγγύης προς τους νέους Πόντιους πρόσφυγες.

Πορεία προς την ζωή

Από το βιβλίο του Ηλία Χατζηϊωαννίδη
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΟΦΕΩΣ ΠΟΝΤΟΥ

Αξίζει τον κόπο, νομίζουμε, ν' ακούσουμε την ανατριχιαστική αφήγηση των αδελφών Παναγιώτη και Γεωργίου Κωνστ. Αδαμίδη και του εξαδέλφου τους Χρήστου Αδαμίδη, πώς σώθηκαν δραπετεύοντας από το Σαρί Καμής στη Σοβιετική Αρμενία του Καυκάσου.

«Θα αρχίσουμε από τη σκηνή, που διατηρούμε ολοζώντανη πάντα στηθύμησή μας, τόσο ζωντανή, που πολλές φορές, και σήμερα ακόμα, ύστερα από μισόν και πάνω αιώνια, νομίζουμε πως θα βρεθούμε πάλιν στα ίδια τραγικά γεγονότα, πως θα ξανακούσουμε τα ίδια ξεφωνητά σπαραγμού, πώς θα βρεθούμε και πάλιν μπροστά στα ανθρώπινα εκείνα ράκη, που είχαν παραλύσει τα σαγόνια τους και τρέμανε από προαίσθηση του κακού. Νομίζουμε πώς ακούμε ακόμα εκείνο το σπαραξικάρδιο: Θεέ μου, τότε θα τελειώσει το αβάσταχτο αυτό μαρτύριο!...

«6 Δεκεμβρίου του 1914. Όλη η γύρω φύση είναι σκεπασμένη από παχύ στρώμα χιόνι. Οι δρόμοι μαυρίζουν κάθε φορά από τις πυκνές φάλαγγες των εκτοπιζόμενων στρατιωτών και εργατών από 16 χρονών ως 60. Πεζοπορία ημέρες και εβδομάδες μέσα στα χιόνια και στις παγωνιές. Σατανικό σχέδιο για αφανισμό του Ελληνισμού του Πόντου! Άξεστοι τζανταρμάδες περνούν από τα χωριά και μαζεύουν φάλαγγες ολόκληρες από ανθρώπους. Μάνες και σύζυγοι τρέχουν πίσω από τα παιδιά και τους συζύγους τους με δάκρυα στα μάτια και σπαραγμό στην καρδιά...

«Φορτωμένοι με ό,τι μπορέσαμε να πάρουμε μαζί μας προχωρούμε στο ατέλειωτο μαρτυρικό μας ταξίδι, αφήνοντας πίσω τους προσφιλείς μας έρημους και απροστάτευτους...

«Η φάλαγγα φτάνει στην Τραπεζούντα. Από εδώ αρχίζει η ατέλειωτη πορεία μέσα από χιονοσκεπασμένη έκταση. Σε κάθε σταθμό μας κλείνουν οι τζανταρμάδες μέσα σε ακάθαρτους και βρώμικους σταύλους με κατάδηλο το σκοπό τους: να μας εκβιάσουν και να μάς ληστέψουν. Ξέρανε, πως ο καθένας πούλησε σε εξευτελιστικές τιμές ό,τι είχε και δεν είχε για να πάρει μαζί του ένα μικρό χαρτζιλίκι, που θα τον κρατούσε, νόμιζε, στη ζωή. Οι κλεισμένοι μέσα στους σταύλους αναγκάζονταν να δωροδοκούν τους ένοπλους συνοδούς τους και έβγαينا από τα κρατητήρια. Διανυκτερεύαμε σε άθια και γεμάτα ψείρες καφενεία, για να συνεχίσουμε την άλλη μέρα τη μαρτυρική μας πορεία...

«Σκυφοί και σιωπηλοί, με το φάσμα του θανάτου να μας καρτερεί, βαδίζουμε ολημερίς μέσα στα χιόνια. Κάπου – κάπου οι τζανταρμάδες προσποιούνται και ισχυρίζονται, πως κάποιος αποπειράθηκε να το σκάσει. Άλλο σατανικό μέσον για χρηματική αφαίμαξη. Άρπαζαν έναν, τού 'δεναν τα χέρια με σχοινί και τον έσπρωχναν με την κάννη του όπλου με τον πιο βάνασο και βάρβαρο τρόπο. Ακολουθούσε αμέσως η δωροδοκία, για να λυθούν τα χέρια του...

«Κάτω από αυτές τις συνθήκες έγινε και ο εκτοπισμός των Οφιτών. Η φάλαγγά μας είχε φτάσει στην Τραπεζούντα. Την άλλη μέρα ξεκινήσαμε για να φτάσουμε τη Σάντα και σε συνέχεια στα Κόβατα. Εκεί συναντήσαμε απόσπασμα κεμαλικού στρατού βαριά οπλισμένου, που προορίζονταν για επιχειρήσεις κατά των ανταρτών της Σάντας. Ο επικεφαλής του απο-

σπάσματος αξιωματικός ρώτησε τον συνοδό τζανταρμά: «Ολάν, μπολάρ νε τζι;» (βρε, τι είν' αυτοί;). «Ουρούμ (Ρωμιοί), αποκρίθηκε ο συνοδός. «Ολάν, μπουνλαρούν τσιντσι τα κεσίλμετι μη;» (μπρε, αυτών η γενιά δεν τελείωσε ακόμη;) και κούνησε απειλητικά το μαστίγιό του. Τότε ένας από τους συνεξορίστους, ο Ηλίας Παν. Ανθόπουλος από τον Όφι, είπε ψιθυριστά: «Αμείτε, αμείτε! Εκεί περιμένουνε σασε!» (πηγαίνετε, πηγαίνετε! Εκεί σας περιμένουν!). Και εννοούσε τους Σανταίους αντάρτες. Και πραγματικά, αργότερα πληροφορηθήκαμε, ότι εκείνο το απόσπασμα περικυκλώθηκε από τους Σανταίους αντάρτες και αποδεκατίσθηκε και τα πολεμοφόδιά του πέρασαν στα χέρια των Σανταίων...

«Η δική μας όμως πορεία συνεχίζεται. Φτάνουμε στα Χάνια. Ο Γεσίρ ογλού μας συνοδεύει με τριπλή φρουρά, γιατί κατέχονταν από το φόβο, μήπως δραπέψουμε και ενωθούμε με τους Σανταίους αντάρτες...

«Έτσι φτάνουμε στο Μεσαρέας και σε συνέχεια στο Τζεβισλίκ της επαρχίας Τραπεζούντας. Πέρασαμε το ποτάμι της Παναγίας Σουμελά με την σκεπαστή γέφυρα. Εκεί, παρά το δριμύτατο κρύο και την παγωνιά, πλυθήκαμε στα παγωμένα νερά του ποταμού. Πέρασαμε το Χαψίκιο, με ισχυρή πάντα συνοδεία. Στη διάρκεια της μαρτυρικής πορείας οι τζανταρμάδες κάθε τόσο και λιγάκι σοφίζονταν σατανικά σχέδια και τελικά μας αφείρεσαν και την τελευταία δεκάρα και ό,τι άλλο είχαμε για στήριγμα της ζωής μας...

«Φτάνουμε κάποτε στους πρόποδες του βουνού Ζύγανα, στην τοποθεσία Χάνια. Αρχίζουμε ν' ανηφορίζουμε. Από εκεί ψηλά φαίνεται ολόκληρη η οροσειρά ως την Μπαϊπούρτη (Θεοδοσιούπολη). Από 'δω αρχίζει η κατηφορία. Φτάσαμε σε άλλα χάνια, όπου διανυκτερεύσαμε μέσα σε σταύλο...

«Με τα ξημερώματα ξεκινήσαμε. Ύστερα από πορεία πολλών ωρών και αφάνταστες ταλαιπωρίες φτάσαμε στη Άρτα, στην τοποθεσία Νταγ ταπάν. Εκεί διανυκτερεύσαμε στις Πέντε Εκκλησιές...

«Στο αναμεταξύ, και ενώ εμείς συνεχίζουμε το μαρτύριο της ατέλειωτης πορείας, αρχίζουν τα πρώτα κρουπαγήματα. Φτάνουμε στο σταθμό Καλέ. Εδώ οι τζανταρμάδες αφαιρούν το πορτοφόλι συνεξορίστου που περιείχε 5 μπαγκανότες. Ο ληστευθείς διαμαρτυρήθηκε. Αρχίζει η «έρευνα» από τους ίδιους τους τζανταρμάδες, για να «βρουν» ποιος έκλεψε το πορτοφόλι. Επειδή δεν βρέθηκε το πορτοφόλι πάνω κανένα εξορίστο, μας έδεσαν ολωνών τα χέρια και μας έδειραν ανελέητα. Ύστερα μας είπαν: «Σε τούτη τη φάλαγγα όλοι οι ρωμιοί να συμπληρώσουν τις 5 μπαγκανότες (λίρες χάρτινες) και να επιστραφούν στον δικαιούχο». Όταν συγκεντρώθηκε το ποσό από το τελευταίο μας υστέρημα και παραδόθηκε στο ληστευθέντα, μας έλυσαν τα χέρια και συνεχίσαμε τη βασανιστική πορεία μας...

«Προτού ακόμα φτάσουμε στο Βακούφ νταγ, άλλος θρασύς τζανταρμάς μας αφείρεσε, κάτω από απειλές, τις χοντρές μάλλινες κάλτσες μας (ορτάρια). Πέσαμε στα πόδια του και τον θερμοπαρακαλούσαμε να μη μας τα πάρει. Στάθηκε όμως αδύνατο να τον συγκινήσουμε

και συνεχίσαμε την πορεία μας με γυμνά πόδια μέσα στην παγωνιά και στα χιόνια βαδίζοντας το δρόμο του Γολγοθά...

«Σε μικρή απόσταση από το Βακούφ νταγ, προτού φτάσουμε στο Καρακόλ, μας πήραν ό,τι τελευταίο μας είχε απομείνει: κουκούλες, μαντήλια, σουγιάδες, ρολόγια, καπνό, σπύρτα, τσιγαρόχαρτα κ.α...

«Επιτέλους, φτάνουμε στους πρόποδες του κατάφορτου από χιόνια βουνού Κόπ νταγ, που όχι μόνο η θέα του, αλλά κι αυτό τ' όνομά του μας συγκλόνισε κυριολεκτικά. Μας έπιασε απελπισία, βλέποντας τη χιονοθύελλα που στριφογύριζε γύρω μας με τους ψυχρούς ανέμους του απάισιου για μας βουνού. Έπρεπε υποχρεωτικά να περάσουμε από αυτό το βουνό – θάνατο, γυμνοί σχεδόν, γιατί άλλος δρόμος δεν υπήρχε...

«Εκατοντάδες ήσαν τα θύματα αυτού του μαρτυρίου, άνθρωποι και ζώα, που τους σκέπασε για πάντα το παγερό χιονοσέντονο. Βλέπαμε πια τον επικείμενο θάνατο να τριγυρνάει ανάμεσά μας. Καθένας δε αμφέβαλλε ότι θα ταφόμεσταν εδώ ζωντανοί κάτω από το χιόνι...

«Με το θάνατο συντροφιά αρχίζουμε να ανηφορίζουμε το βουνό. Στα μισά του βουνού κάποια ελπίδα έρχεται να μας ανακουφίσει. Αρχίζει να κοπτάζει η σφροδή

Τα αδέρφια Παναγιώτης και Γεώργιος Αδαμίδης

χιονοθύελλα. Η άγρια γύρω μας φύση αρχίζει κάπως να ημερεύει. Η αγριάδα όμως των συνοδών συνεχίζεται αμείωτη...

«Φτάνουμε κάποτε στο τελευταίο ύψωμα. Προχωρούμε. Κάποια κρυφή ελπίδα μας δίνει κουράγιο...

«Καταυλίζουμε σε χάνια. Μας λυπήθηκαν, άραγε, οι άπνοιοι συνοδοί μας, ή ήθελαν να ξεκουραστούν οι ίδιοι; Πάντως ό,τι κι αν είχε το πράγμα, για μας η παραμονή στα χάνια εκείνα ήταν ανέλπιστο όνειρο.

«Δεξιά μας είναι ο Ευφράτης και αριστερά ο Άκαμφισ (Τσορόχ) ποταμός. Το Κοπ νταγ γίνεται ο Θήχης των νέων ζωντανών νεκρών των ατέλειωτων φαλαγγών. Μα οι μύριοι του Ξενοφώντα, κατά πως μαρτυράει η ιστορία, βρήκαν φιλοξενία στη γη μας και προστασία από το θάνατο. Εμάς μας φιλοξενεί ο μαύρος χάρος... και προχωρούμε...προχωρούμε γυμνοί και νηστικοί...

«Συνεχίζουμε την πορεία μας και φτάνουμε στο Τουρνά καπάν και από εκεί στην Άσχαλα και διανυκτερεύουμε στο σταθμό Καρά μπουγιού. Το πρώι μας ξύπνησαν πολύ νωρίς. Ύστερα από αρκετή πορεία φτάσαμε στο Χασάν καλέ, για να καταλήξουμε στο Σαρί Καμής, που ήταν ο τόπος του προορισμού μας...

«Ύστερα από τόσες συγκλονιστικές και οδυνηρές ταλαιπωρίες, την εξάντληση από την πείνα, το κρύο και την κούραση, κοιμηθήκαμε με ζωντανούς και ξυπνήσα-

με με πολλούς πεθαμένους!...

«Η Άνοιξη του 1914 μας βρήκε, όσους βρήκε ψυχικά και σωματικά ναυαγία, σκιές ανθρώπινες, άταφους νεκρούς. Η σκέψη και μόνη, πώς θα περνούσαμε κι άλλον χειμώνα στα άγρια και αφιλόξενα εκείνα μέρη, μας συγκλόνισε. Ένας μόνο δρόμος σωτηρίας μας απόμεινε: η δ ρ α π έ τ ε υ σ η. Και η σκέψη αυτή, έχοντας επίγνωση τους σοβαρότατους κινδύνους που θα συναντήσουμε στον άγνωστο δρόμο μας, μας συνέιχε σ' όλο το διάστημα της εκεί παραμονής μας. Να φύγουμε, να το σκάσουμε, οπωσδήποτε, πληρώνοντας με οποιοδήποτε τίμημα την παρατολμία μας αυτή. Αυτή ήταν η ασίγαστη σκέψη μας, το όνειρο και η απαντοχή μας.

«Βρισκόμαστε πολύ μακριά από τα ρωσικά σύνορα, όπου σκεφτόμαστε να πάμε. Έπρεπε να περάσουμε μέσα από πολλά τουρκοχώρια. Ξέραμε πόσοι πλήρωσαν με τη ζωή την αποκοτιά τους να δραπετέψουν. Μα εδώ δεν ζούσαμε παρά με τον θάνατο; Και τη μεγάλη απόφασή την πήραμε οριστικά...

«Αποσταμένοι από την εξαντλητική εργασία, κοιμόντουσαν όλοι ύπνο βαθύ. Σηκωθήκαμε. Κάναμε το σταυρό μας και ριχτήκαμε με θάρρος και ελπίδα στο δρόμο της σωτηρίας ή του χαμού.

«Περασμένα μεσάνυχτα. Γύρω μας σφύριζε δυνατός αέρας. Τα' αυτιά μας βούιζαν από τα κλαψουρίσματα των τσακαλιών και τα απαίσια ουρλιαχτά των αγριμιών, που ανακατεύονταν με τα γαυγίσματα των μανταρυλώνων των γύρω χωριών. Όσο προχωρούσαμε άλλο τόσο διαλύονταν οι πρώτοι ενθουσιασμοί της μεγάλης μας απόφασης. Όταν όμως χάσαμε οριστικά από τα μάτια μας την παρηγοριά του θαμπού φωτός της λάμπας του θαλάμου μας, όπου αφήσαμε τόσους συνανθρώπους μας στο έλεος της τύχης, τα βήματά μας άρχισαν να κλονίζονται. Αρχίσαμε να βλέπουμε μέσα στο βαθύ σκοτάδι ίσκιους, που μας θύμιζαν φαντάσματα, και το αίμα μας πάγωνε. Μας φαινόταν, πως μας κυνηγούσαν οι ίσκιος εκείνοι. Και με το φανταστικό εκείνο κυνηγητό βαδίζαμε ο-

λονυχτίς και την ημέρα κρυβόμεσταν μέσα στα πυκνά και μεγάλα χόρτα και ξεκουραζόμεσταν. Μοναδική τροφή είχαμε τα υμά χόρτα. Πόσες φορές δεν δηλητηριαστήκαμε από την ωμή χορτοφαγία! Η δίψα, η κούραση, η ταλαιπωρία, η αγωνία και ο φόβος μας τσάκιζαν κυριολεκτικά. Πόσες φορές χάσαμε τον προσανατολισμό μας και βρεθήκαμε σε καρακόλια (σκοπιές), που μας πυροβόλησαν! Πόσες φορές τις νύχτες δεν περάσαμε ορμητικά ποτάμια, κρατώντας ο ένας τον άλλο από το χέρι, για να μη παρασυρθούμε από τα ορμητικά νερά και βρούμε και οι τρεις τον θάνατο!...

«Κάποτε ο μεγάλος χάρος νικήθηκε!... Η μεγάλη οδύσσεια τελείωσε... Πατάμε πια ελεύθερη γη. Βρισκόμαστε στην Αλεξανδρούπολη της Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Αρμενίας. Για πρώτη φορά ανασαίνουμε ελεύθεροι! Ο κόσμος μας δέχεται με καλοσύνη. Η Αμερικανική Επιτροπή Περιθάλψεως μας περιέλαθε. Κορέσαμε την πείνα και τη δίψα μας. Κυκλοφορούμε ελεύθεροι στους δρόμους. Η Ελληνική κοινότητα και ιδιαίτερα μεμονωμένοι οι Έλληνες της Αλεξανδρούπολης έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον κα μας φρόντισαν όσο μπορούσαν καλύτερα. Μας εξασφάλισαν με χρήματα, τρόφιμα και ό,τι άλλο χρειαζόμεσταν για το ταξίδι μας για το Σοχούμ της Απχάζιας, για να συναντήσουμε τις οικογένειές μας»...

ΑΠΟ ΔΩ ΚΙ ΑΠΟ ΚΕΙ

ΣΕΪΤΑΡΙΔΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ του ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Γράφει για τον ΒΑΣΙΛΗ ΣΕΪΤΑΡΙΔΗ (ΛΑΪΣΤΕΡΑΣ)
Πρόσφυγας από Ρωσία 1939

Ο Βασίλης Σεϊταρίδης (Λαϊστέρας) ήταν τύπος ζωντανός και ευχάριστος. Ήτανε βουτηγμένος στη φτώχεια σωστός προλετάριος. Όσο όμως η φτώχεια έσφιγγε το ζωνάρι του, τόσο αυτός τραγουδούσε και χόρευε. Στα πανηγύρια πάντα πρώτος και καλύτερος. Έξω φτώχεια. Η φτώχεια τον φοβήθηκε. Στους χορούς που γίνονταν στην πλατεία του χωριού- σχεδόν κάθε Κυριακή εξόν από τις μεγάλες γιορτάδες- ο Λαϊστέρας ήτανε από τους πρωταγωνιστές. Ήταν ο τραγουδιστής με την καμπανιστή φωνή που ξεσήκωνε όλο το χωριό.

Από μικρός θυμάμαι το Βασίλη που ξενοδούλευε. Μεροκάματο στο μεροκάματο. Ξεχέρωνε δάση που έγιναν χωράφια ύστερα από διανομή. Δούλευε όλη μέρα παλεύοντας με τις ρίζες των δέντρων. Από την ανατολή του ήλιου ίσαμε τη δύση. Στις κρύες μέρες του χειμώνα έπαιρνε μαζί του, μόνος ή με παρέα, ρακί από καλαμπόκι, που ήτανε σκέτη βότκα.

Τίναζαν τρεις τέσσερις γουλιές ο καθένας τους από το μπουκάλι, ζέσταιναν το κορμί τους και ύστερα ξεσπούσαν με κέφι στα κούτσουρα. Εργάτες ντοπαρισμένοι! Καμιά φορά ή το ρακί ήτανε μπόλικο ή οι εργάτες λίγοι. Τότε ξεπερνούσαν το μέτρο, ευθυμούσαν με το παραπάνω και άρχισαν να τραγουδάνε.

Το ξεχέρσωμα του δάσους κράτησε πολύν καιρό, γιατί δεν ήτανε εύκολη δουλειά. Έτσι το Βασίλη τον θυμάμαι από τότε με την τσάπα στον ώμο. Ο Τσώρτσιλ είχε το πούρο του, ο Τσάμπερλαιν την ομπρέλα του και ο Λαϊστέρας την τσάπα του.

Το σπιτάκι του Βασίλη ήταν ξύλινη κατασκευή με τσατμάδες και βρισκόταν στην άκρη του χωριού προς το ψηλότερο σημείο. Τον έβλεπαν από την αυλή μας όταν κατηφόριζε την πλατεία του χωριού περνώντας δίπλα από την εκκλησία. Κουνούσε τα χέρια του και τα έφερνε ίσαμε το ύψος των ώμων του σαν στρατιώτης σε παρέλαση. Τον βοηθούσε σ' αυτό και η ειδική στολή που φορούσε. Ήτανε η μοναδική στολή στο χωριό. Δεν υπήρχε δεύτερη. Το γιατί είναι ολάκερη ιστορία.

Όταν φύγανε από το χωριό οι Εγγλέζοι, παράτησαν σε διάφορα σημεία του δάσους, όπου είχαν οχυρωμένες θέσεις, τις σκηνές τους. Ο Αναστάσης Σεϊταρίδης ήτανε τότε δασοφύλακας και εντόπισε σ' ένα σημείο του δάσους μερικές αφημένες σκηνές. Το βράδυ της ίδιας μέρας κουβάλησε σε δύο τρία δρομολόγια τις σκηνές, που θα ήτανε πολύ χρήσιμες για τις γεωργικές εργασίες.

Είχαν κουνουπιέρες και ένα είδος φόδρας στο εσωτερικό τους. Απ' αυτήν τη φόδρα λοιπόν έκανε το κουστούμι του ο Βασίλης. Μάλιστα απ' ό,τι θυμάμαι ο μπαρμπα-Αναστάσης ήτανε και ο ράφτης του. Γιατί ανάμεσα στα πολλά επαγγέλματα που έκανε (σιδεράς, δασοφύλακας, φανοποιός) ήτανε και το επάγγελμα του ράφτη. Το «ύφασμα», όμως δεν ήτανε όσο έπρεπε μαλακό και ανάγκαζε το Βασίλη να περπατάει σαν αξιωματικός με επίσημη στολή. Όταν βάδιζε, ακουγότανε ένα ρυθμικό χράπ, χρουπ, χραπ, χρουπ. Όταν βρεχόταν η στολή του κοκάλωνε και

του περιορίζε τις κινήσεις. Έβγαζε το παντελόνι του βρεγμένο, το έστηνε και στεκόταν όρθιο όπως και το σακάκι του. Κι όμως ήτανε η καλύτερη φορεσιά του!

Ύστερα από χρόνια ο Βασίλης εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Αθήνα. Άμα πνιγείς σε μεγάλο ποτάμι να πνιγείς, έλεγε. Δούλευε τον πρώτο καιρό εδώ κι εκεί, όλες τις χοντρές δουλειές. Ώσπου μια μέρα κάποιος φίλος του του λέει πως ο Δήμος ζητάει κλαδευτές και κηπουρούς. Και πως είναι ευκαιρία να παρουσιαστεί στα γραφεία των Δήμων και να υποβάλει αίτηση αν χρειαστεί.

Ο Βασίλης είπε πως κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, γιατί ούτε από κλάδεμα ξέρει ούτε από κηπουρική. Τέλος, ύστερα από πολλή συζήτηση συμφώνησαν να πάει την άλλη μέρα στο συνεργείο των κλαδευτών, όπου δούλευε ο φίλος του, για να ξανασυζητήσουν όλοι μαζί το θέμα. Ο Βασίλης πήγε, όπως είχανε συμφωνήσει. Αφού ανταλλάξαν τις πρώτες κουβέντες γνωριμίας, όλοι πέρασαν πάνω του και προσπαθούσαν να τον πείσουν να παρουσιαστεί χωρίς να χάνει καιρό στο Δήμαρχο ή τον αρμόδιο και να δηλώσει πως ξέρει και από κηπουρική και από κλάδεμα.

-Ρε παιδιά, επτέμενε ο Βασίλης, δεν μπορώ να πω ψέματα. Δεν ξέρω τίποτα απ' αυτά.

- Τότε δεν είσαι για την Αθήνα και καλά θα κάνεις να γυρίσεις στο χωριό σου, καημένε, του είπε κάποιος.

- Στο χωριό μου δεν ξαναγυρίζω το πήρε απόφαση.

- Λοιπόν, φίλε, αφού και ψέματα δεν μπορείς να πεις και στο χωριό σου δε θέλεις να ξαναγυρίσεις, θα σου δώσω εγώ μια λύση, του είπε ο πιο χοντρός και αστείος της παρέας. Θα σου κάνω μερικά μαθήματα για να μάθεις τα πιο βασικά της κλαδευτικής τέχνης. Τότε θα δεις και μόνος σου πως δεν είναι δύσκολη δουλειά. Αφού την έμαθε ο Κλεώπας, είπε κλείνοντας το μάτι του στους άλλους, και να πει πως μπορεί να τη μάθει ο καθένας ακόμα και οι τρόφιμοι του Δαφνίου.

Όλοι μαζί γέλασαν σαν χορός αρχαίας τραγωδίας. Μόνο ο Κλεώπας, πειραγμένος από την μπηχητή του χοντρού, δε θέλησε να τον αφήσει απλήρωτο.

- Ρε συ Μπουλτόζα, πόσα δέντρα ξέρανες ώσπου να μάθεις να κλαδεύεις; Χώρια που σκάλα για σκάλα δεν μας άφησες. Ώσπου σου φτιάξαμε παραγγελία ειδική σκάλα για ελέφαντες!

Πάλι γέλασε ο «χορός» με τα λόγια αυτά του Κλεώπα.

- Λοιπόν αρχίζουμε το πρώτο μάθημα κυρ Βασίλη. Πρέπει να ξέρεις πως το δέντρο δεν το κόβουν ποτέ από τον κορμό. Κόβουμε μόνο μερικά από τα κλαδιά του.

- Αυτό το ξέρω, είπε ο Βασίλης. Είναι πολύ απλό.

- Το ξέρεις αυτό; Πολλά ξέρεις Βασίλη, είπε ο χοντρός. Δε χρειάζεσαι δεύτερο μάθημα. Να πας αύριο πρωί πρωί στη Δημαρχία και να δηλώσεις κλαδευτής και κηπουρός μαζί. Κανείς μας δεν έχει δίπλωμα. Είσαι ό,τι δηλώσεις και κανείς δεν μπορεί να στο αμφισβητήσει. Μόνο μη δηλώσεις Πρόεδρος Δημοκρατίας, γιατί θα σε κλείσουν μέσα και θα έχεις δωρεάν ιατρική παρακολούθηση. Μη φοβάσαι, πήγαινε.

Ο Βασίλης πείστηκε. Την άλλη μέρα πρωί πρωί στήθηκε έξω από το γραφείο του Δημάρχου. Εκεί βρήκε και άλλους να περιμένουν. Ο καθένας είχε το πρόβλημά του και τον πόνο του. Ο Βασίλης όμως

τους έβλεπε όλους ανταγωνιστές του κλαδευτές που ήθελαν να πάρουν τη θέση του. Κάποια ώρα ήρθε και η σειρά του και μπήκε.

- Καλημέρα σας κύριε Δήμαρχε, είπε. Ζητήσατε κλαδευτές και κηπουρούς

- Πώς λέγεστε;

- Βασίλης Λαϊστέρας

- Ξέρεις από κλάδεμα;

- Και βέβαια ξέρω. Αν δεν ήξερα δε θα ερχόμουν εδώ, είπε με αμηχανία.

- Από πού είσαι;

- Εδώ και ένα εξάμηνο μένω στην Αθήνα. Ήρθα από την Πιερία.

- Ωραία. Από τη χώρα των μουσών, πρόσθεσε ο Δήμαρχος.

Ο Βασίλης δεν κατάλαβε. Δεν ήξερε από αρχαία ελληνική μυθολογία. Ένωθε μάλιστα τη στιγμή εκείνη μια χοντρή σταγόνα ιδρώτα να διασχίζει τη ραχοκοκαλιά του. Δύσκολο πράμα το ψέμα, αλλά το είπε, πάει τέλειωσε. Τώρα δεν μπορούσε να κάνει πίσω.

- Τι οικογένεια έχετε;

- Ορίστε; Είπε ο Βασίλης που πιάστηκε αφηρημένος. Ήταν μούσκεμα στον ιδρώτα.

- Σας ρώτησα τι οικογένεια έχετε.

- Τη γυναίκα μου και δύο παιδιά.

Ο Δήμαρχος πίεσε ένα κουμπί δίπλα στο γραφείο του. Παρουσιάστηκε αμέσως κάποιος κύριος. Από αύριο, του είπε, ο κύριος προσλαμβάνεται στην ομάδα των κλαδευτών.. Μπορείτε να πηγαίνετε... είπε στο Βασίλη.

- Ευχαριστώ κύριε Δήμαρχε. Αντίο σας.

Μόλις βγήκε από το γραφείο ανάσανε βαθειά όπως ο κολυμβητής ύστερα από μακροβούτι. Ήτανε καταϊδρωμένος και τα ρούχα του κόλλησαν απάνω του. Ο ιδρώτας μου έφτασε ίσαμε τις φτέρνες μου, είπε την άλλη μέρα στους «συναδέλφους» του. Έτσι ο Λαϊστέρας μπήκε την ομάδα των κλαδευτών. Πολύ γρήγορα έμαθε τα μυστικά της δουλειάς. Και καθώς ήτανε μαθημένος στη σκληρή δουλειά στο χωριό του, δούλευε πιο πολύ από τους άλλους.

- Ρε Βασίλη του είπε ο Μπουλντόζας, είπαμε να δουλεύουμε, όχι να σκοτωνόμαστε. Μας χαλάς την πιάτσα. Κι αύριο μέρα του Θεού είναι. Δεν θα τα τελειώσουμε όλα σε μια μέρα. Χώρια που έτσι συμβάλλεις στην ανεργία.

- Κι αυτό θα το συνηθίσω, είπε ο Βασίλης. Σιγά σιγά, μη βιάζεστε. Ο άνθρωπος δεν αλλάζει εύκολα από τη μια μέρα στην άλλη.

Ο Βασίλης στις ελεύθερες ώρες του περιποιούταν ιδιωτικούς κήπους. Στις αρχές δεν τα κατάφερνε. Δεν ήξερε τι να κόψει και τι ν' αφήσει. Έκοβε από δω, έκοβε από κει κι ό,τι έβγαινε. Κάποτε του είπε μια κυρία: Αλλιώς μας τα κλάδευε τα τριαντάφυλλα ο προηγούμενος κυρ Βασίλη.

- Κυρία μου, η κηπουρική έχει πολλά μυστικά. Είναι επιστήμη ολόκληρη. Το κλάδεμα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Άλλο κλάδεμα έχει το άσπρο τριαντάφυλλο, άλλο το κόκκινο. Αλλιώς είναι το πρωινό κλάδεμα με τη δροσιά και αλλιώς το απογευματινό. Και τόσα άλλα, που να σας τα λέω. Ο Βασίλης δεν πιανότανε. Έμαθε ν' αντιμετωπίζει όλες τις καταστάσεις. Δεν ίδρωνε εύκολα τ' αυτό του. Το ιδροκόπημα στο γραφείο του Δημάρχου ήταν το τελευταίο. Σαν να ήτανε γέννημα και θρέμμα της Αθήνας.

Ανέκδοτα σε διάλεκτο του Όφεως

Εσύ πα να 'κουσ' α χορεύεις

Ο Πανίκας του Τερζή ασ' σου Γίγα έσυρε ασ' ένα Ζησινότικο ,χαμελέτε με το κουλαούζ του Γεργαντζή την πατσή.

Υστέρ' μία επήγε ο Γεργαντζής στην Τραπεζούντα στον Πετρόπουλο. «Έμαθα, είπεν ατονα, έντρισεσ το κορίτσι σ', τι λιάγο γαμπρό επείκες;» «Ντό να λέγω σε Πέτρο, είπτε, ένα νταούλ κρούει εσύ πα να 'κουσ' α χορεύεις».

Γένεια και θεωρία αν θέλης αχά εγώ

Οι Ζουρλάντ αντά νε χειροτόνησαν τον Παπαπάνο έφεραν ατονα κάμποσοι γερόντ σήν Τραπεζούντα σο Δεσπότε. Ο Δεσπότες ετέρεσεν ατονα καλά, καλά καί είπεν ατς" θεωρία ποπά κες.

Ετότε ο Θανάσο ελάγκεψε σκώθε καί "Άγιε Δέσποτα, είπτε, άνθρωπο γραμματισμένο αν θέλης ατός εν, άμα γένεια καί θεωρία αν θέλης αχά εγώ."Ετότε ο Δεσπότες εγέλασε και χειροτόνεσε τον Παπαπάνο χωρίς λόγο.

Ο Κιρίκης και ο Μαλέας

Ο Γεωρίκας του Κιρίκ επήγε έναν ημέρα σήν ποταμία τουνα σου τσουπαδή σό βοτάνιγμα και το μεσημέρι ετραπεζώθε και έκατσε κα να τρώη. Είδεν ατονα ο Μαλέας ασ' σου Γίγα, οι Γιγόντ πα είχανε ποταμίας εκεί σα Κουθούρα, καί «ολά Γεωρίκα, είπεν ατονα, ντο φτας;» «Ντό να φτιάγω θειο είπτε εκείνος, τρώγω». «Αμά οσήμερο Παρασκευή έν ντό τρωσ μαντσιρίεσαι;» «Και αν εν;» «Αμά νεστία έν».

Εσείσ οι Γιγόντ σου Γίγα σ' κάθα ένα πέτρα επουκά απ' ένα θαμμένο κοπέλ' έσειτε ,εκείνο κρίμα κ' έν;» καί εγώ οσήμερο Παρασκευή εμαντσιρίγα και εγέννουνε τρανό κρίμα, είπτε ο Γεωρίκας».

«Αμά εμείσ από τήν καίπανά γιά τό κατούρεμα μοναχό ούκ έχουμε είπτε ο Μαλέας .

Του Κωνσταντή η κουκούλα

Ένα Κερεκή ημέρα ο Κωνσταντής ελογόθε με τον κουμπάρον απ' τό Γεωρίκα να σκούνταν τη δευτέρα από πουρνου να πάνε εντάμα σό χαμελέτε. Ο Γεωρίκας εσκώθε κι άλλο ελίγωρα, εντώκε σο παραθύρ και εφώναζε τον Κωνσταντή.

Ατός πα ελιγώρεσε, εφόρεσε, επήρε το τσουβάλ ση ρασιατ και σο δρόμο έφτασεν ατονα.

Λακιρτευτά εκατέβανε ασ' σου Σουντούλ απαντεκά, εδέβανε το χαρκ και εσέβανε σο χαμελέτε. Εύρανε το χαμελέτε αδεα και το νερό κομμένο. Επίβαλε ο Γεωρίκας, εκείνος έτουμε εμπροστά, το νεπέτ τ' εκείνού έτουμε, εδώκαν το νερό, εδώκαν του κοκί το καράρ και εκάτσανε κα να τυλίζουε απ' ένα τσικάρο. Το φενέρ εθέκανε απάν σο σακενάρ να φωτίζ' και να μη σιμώνουε οι πεντικοί σ' αλεύρα.

Ετότε η φώς εχτύπησε σου Κωνσταντή σο κιφάλ και εφάνθε αγνέγιο.

«Κούμπαρε ντο ετύλιξεσ σο κιφαλι σ';» ερώτεσεν ατονα ο Γεωρίκας. «Την κουκούλα μ' είπτε ο Κωνσταντής. Τι λιάγο κουκούλα, ατώρα μη εγόρασεσα;» «Γιοκ, ντό είχα έν».

«Αμά εγώ άλλο ουκ είδα το». «Πώς ουκ είδεσα;» είπτε εκείνος και επήρενα κα σο κεφάληνα να δείκνυα το Γεωρίκα.

Αλλομία ντο τερεις, έτουμε τση Κωνσταντίνας το βρακί. Ο Κωνσταντής σο ληγώρεματ' ελάθωσε και ση κουκούλασ απ' στον τόπο επήρε τση γυναικός απ' το σαλβάρ' και ετύλιξενα σο κεφάλιν απ'.

«Εκπι σύντεκνε, είπτε, οποί ληγωρεί αίτικα πα παθάν».

Τεσέτερο ο ποπάσ τεμέτερο τον ποπά να διαβαίν'

Οι Χαλτάντ κ' είχανε ποπά και πάντα επήγανε σου Ζουρέλ στην εκκλησία. Υστέρ, απετεδέβανε πολλά χρόνια, εδώκε ο Θεός και εκείν' πα εποίκανε ποπά.

Ετότε επέθανε ο Ζουρλότες ο ποπάσ και επήγανε οι Ζουρλάντ σου Χάλτ στην εκκλησία. «Ίδετε, είπανατς οι Χαλτάντ, ατώρα εσείσ πα έφτασετε σεμέτερο στον ποπά.

«Ω, είπανε οι Ζουρλάντ, τεσέτερο ο ποπάσ τεμέτερο τον ποπά να δεβαίν'».

Αληθινά άκλερο ο ποπά Πέτρο πολλά κ' έζησε. Επέθανε και πάλ' οι Χαλτάντ επήγανε σου Ζουρέλ στην εκκλησία.

Ο Χρήστο και η Χρυσανή

Ο Χρήστο του Ιορδάν έρθε α στην ξενητεία και η γυναίκα τ' η Χρυσανή είπεν ατονα: «Άνθρωπε, αδελφός ο Βασίλης εμένα ύβριξε με».

«Γυναίκα, είπτε εκείνος, καλά ντο ύβριξε σε αδελφό μ', αν έτουμε ένας ξένος ετότε είσεσ δικαίωμα να παραπονίεσαι. Αμά για τον αδελφό μ' κακό κ' εφτιάει. Εκείνος πα τεμέτερο εν».

Η κλαντσού.

Η Ναστασία νε γυναίκιζε το παιδίν ατς και πολλά καιροό ενούγιζε τίνος πατσή να παίρ' να εφτειάγ' νύφε και αίτικο νύφε κανείς ουκ κε να έσ'. Νε τα σιδερένια τα σταυράκια, όμο ντο λέει ο λόγος, εράγιεψε, εράγιεψε και εποίκε ένα νύφε, αλήθεια πα κανείς αίτικο νύφε ουκ είσε. Έμορφεσα, μακρέσα, το πόινατς όμο λιούτρα, αμάκλαντσού.

Ο πεθερός ατς πολλά εγαπενεν ατενα αμά κ' επόρενε να συρ' από το κουσούρ' νατς. Όλον την ημέραν τρατσα τρούτσα σοτάδιασ απεσεκές.

Νουνίζ ο γέρο νουνίζ να ευρίσκ' το γιατρικόναθε και κάθετα στην παρακαμή αλάλετος. «Αφέντα ντ' έπαθεσ, λέγει ατονα η νύφε, ντο νουνίς». «Ντο να λέγω σε νύφε λέει ο γέρο, πολλά πογαλεμένος είμαι κι ξέρω ντό να εφτειάγω. Ο βασιλέας έστειλε με χαπέρ' και θέλ' να εφτειάγ' ατονα εφτά χουμιά κλάντσας και ατώρα λο-

γαράζω πώς να ευρίσκ' ατα». «Ω, χίτζ μη νουνίς για τ' από. Από έν τ' όλον κολαίη δουλεία. Εγώ εφτειάγατα». «Αμά νύφε ατά εφτά χουμιά είναι, κολάγια κι γομούντανε». Η νύφε ετουσουεφέτε ελίγο και ελάιζε το κιφάλν' ατς', «καλά» λέει ο γέρο.

Υστέρ' πα ο γέρο είπτε, «νύφε, εξαίρεις ντό; Έλα τοπλάγιεσο όλα τα κλάντσας και εξ μήνιασ μη κλάνεις ατά και υστέρ όλα μία βάλεις ατά σα χουμιά».

Η νύφε μίαν κι άλλο ελάιζε το κιφάλιν ατς και εδέχτε του πεθερού ατς το λόγο και εξ μήνας κ' έκλασε. Αμά υστέρ' αντά εθέλησε να κλάν' άλλο κ' επόρεσε. Επέμαθε το κλάσιμο και αέτς πα ο πεθερός ατς εγλύτωσε ασά κλάντσας ατς.

Μία ο εις και μία ο γιάλο

Εδέβανε εφτά μήνιασ ντο ενουφάδεψε η Στοδουλίνα και ακόμα η νύφενατς ένα καφέκα νερό κ' έφερε σο σπίτ'. Άχαρο ο γέρο ο πεθερός ατς κοβαλεί με τ' ένα καφέκα ας στην κρονή και γομών' όλα τα νεροσκεβία. Κάποτε η γραιά τ' ατζέβιατονα και πάει εκείνο σο νερό. Η νύφε κουφουνοτί εδόκενατ.

Έναν ημέρα ο γέρο με τη γραιά εποίκανε μεσφερέ και ερχίνεσανε να τουσεβανε στην καφέκα απάν φωναχτά. Ο ένας λέει «ας πάγω εγώ» και ο γιάλο πα φωνάζ' «εσύ επήγες, ατώρα ας πάγω εγώ» και αέτς πα ενούγιζε η νύφε ν' ακούη την καυγά και να επαίρ' την καφέκα και πάει σο νερό εκείνε.-

Η νύφε αντά έκουσε το γρα γρου έτρεξε του σκύλ η θαγατέρα και «σταθήτε, είπτε, μη τουσεβήτε, με τη σειρά μία ο εις και μία ο γιάλο».

Ο Χατζημπέικας

Ο Χατζημπέικας α σου Κουρίτς έτουμε βαρέα άρρωστος και έλεγανε ψυχομασεί. Επήγανε οι γειτόν να ελέπουνατονα και είπανε «Χατζή χιτζ μη φοβάσαι. Εμείσ ατώρα σιτ' ερχουμουνεσ στον Αεσωτήρ απάν είδαμε τον Αρχάγγελο, ερώτησαματονα και είπτεμασε να ζής είκοσ' χρόνια κιάλλο.

«Κ'εποίκετε καλά, είπτε εκείνος. Τ' όμπρόναθε ουκ ενέκοφτενετε» και υστέρ εκείνο τη νύχτα επέθανε.

Ατώρα ας εις το γέρο σ' εμπροστά σ'.

Ο Πεγιούκ ογλής ο Γεωρίκας εγυναίκιζε σα, εξήντα πέντε χρόνια τ', σερέγιος έτουμε και επήρε γυναίκα νέησα.

Σον πόλεμο σόν καιρό ολ' οι νέοι επήγανε άλλ' σ' ασκερλούκ' κι άλλ' στην ξενητεία και οι γυναίκιν ατουνα επέμενανε μοναχά.

"Καλά εποίκα εγώ και επήρα το γέρο, εχατονα πάντα εμπροστάμ" έλεγε ή γυναίκα του Πεγιούκ ογλη περήφανα.

Οί άλλ' οι γυναίκ του χωρί είχανε το λόγονατς βαρύ έγκλημα στην καρδιάτουνα . Άμα υστέρ πολλά κ'εδέβε εξέγκανε τό χαίφ . Επέθανε ο Πεγιούκ ογλής .

«Ατώρα, είπτε τη γυναίκατ σιτ' έκλαιε, η Ζωήκα τση Σαμάλασ ας εις το γέρο σ' εμπροστά σ'. Τεμέτερα τ' αντρούδια, όμο λιπινάρα τεργιάζ ο κόσμος να έρχουτανε εσύ 'στά καί τέρ τό γέρο σ'".

Ο Σταυράκο

Ο Σταυράκο ασ' σου Ζουρέλ εγυναίκιζε μικρός. Η μάνα τ' επούλησε ένα ζώ και επήκε το πιγούνιν απ. Αντά εσίμωσε να ίντε στρατιώτης έφυγε, και επήγε σή Ρουσία.

«Όλα Σταυράκο, είπαν ατονα εκεί, εσύ έρθες άμα οι Τούρκ' να παίρουνε τη γυναίκασ».

«Άς παίρουνα είπτε εκείνος πολλά να λογαράζω εσφόφεσε το ζω".

Ο Κωσταντής και ο Στόδουλο

Ο Κωσταντής και ο Στόδουλο εθέλησανε να ξέρουε ένα καλάθ' τσουπάδια ασ' σου θείο τουνα το τζαίρ. Και για να μη ομνύζουε φέματα επήρε ο Στόδουλο σή ράσια τ' ένα καλάθ επήγε σου Κωσταντή τη ράσια και αέτσ πινεμέν επήγανε οι, δύσ σου θείο τουνα το χωράφ. Ο Κωσταντής εκράτηνε με τα σέρα τ' οπίσ' ση ράσια τ' τον αδελφόν απ' και εκείνος ετσάκωνε τσουπάδια και εσύρηνεν τα σο καλάθ απές ντο είσε ση ράσια τ'. Εγόμωσανε το καλάθ και επήγανε σο σπίτι τουνα

Τ' άλλο την ημέρα εγέντουμε πολλά γάρα γούρα για τα από τον κλεψίο . Ο Κωσταντής όμνυζε και έλεγε εγώ αν ετσάκωσα, ένα τσουπάδ ασ' σο χωράφι σ' να ξερένταν τα σέρα μ". Ο Στόδουλο πα έλεγε: "εγώ αν επάτεσα σό χωράφι σ' να ξερένταν τα ποδάρα μ".

Και αέτσ εγλύτωσανε οι δυσ ασ' όμνυγμα καί α στην αμαρτία.

Αρπάεις εσύ πα

«Νύφε, εφώναζε ο πεθερό, τερ καλά εκείνο ο σκύλο να μη αρπάη σε. «Έκπι αφέντα αρπάεις εσύ πά, αού του στουράκ' ελέπεις μη;» είπτε η νύφε.

Εκοφώθε ούτζ ακούει

Σ' Εργιάν οι Εργιανλήδες έχτισανε ένα καϊκ και συρτά εκατέβαζανε ση θάλασσα σιτ' εφώναζανε: «Ε Αλλάχ, ε Αλλάχ το κεμί ας πάει». Ένας πα λέγ' «Ε Χασάν πόσων ζαμανό Ρεπίς έν, εκοφώθε ούτζ ακούει.

Είπα έεις γαϊδουρί ινάτ.

Ο Χατζαλής εγυναίκιζε και επήρε του Χαριτέκο την πατσή. Αμά κ' εταίριαζε με τον πεθερόν απ'. Ο Χαριτέκο έτουμε ένας άθρωπος «τεμίρ κερτιγί»(σιδηρένιος κόμπος)

Έναν ημέρα ελογοπιάστε με το γαμπρόν απ' και είπενατονα . " Εσύ είπτες για τ' εμένα είμαι γαϊδαρος" Ο Χατζαλής πα είπτε: «εγώ κ' είπα είσαι γαϊδαρος, είπα εις γαϊδουρί ινάτ».

Σβήνει η φυλή μας Η Ελλάδα ένα Γηροκομείο

του Γιώργου Αραβίδη
Συνταξιούχο ΟΤΕ

Γηράσκει η φυλή μας. Οι γεννήσεις των παιδιών λιγοστεύουν και το παιδικό χαμόγελο σβήνει. Οι παιδικές φωνές δεν ακούγονται πλέον και μόνο οι αναστεναγμοί από τα υπερήφανα γηρατειά αντηχούν μέσα στα ερημωμένα σπίτια των χωριών, εκεί που άλλοτε έσφυζε η ζωή και όπου σήμερα κυριαρχούν τα ΚΑΠΗ. Πώς όμως φθάσαμε εδώ; Ποια είναι τα αίτια τη αποστροφής και περιφρονήσεως μας προς τα παιδιά; Γιατί τα νεότερα ζευγάρια αποφεύγουν την τεκνογονία;

Σύμφωνα με τις πληροφορίες των ειδικών και της στατιστικής που κυκλοφορούν, ο πληθυσμός της Ελλάδος συνεχώς μειώνεται, διότι ο αριθμός των γεννήσεων λιγοστεύει και ο αριθμός των θανάτων αυξάνει. Μάλιστα, λένε οι ειδικοί, που ασχολούνται με το θέμα της υπογεννητικότητας στην πατρίδα μας, ότι εντός μιας 20ετίας, εάν η υπογεννητικότητα συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό που υπάρχει σήμερα, ο πληθυσμός της Ελλάδος θα είναι τρομακτικώς γηρασμένος.

Στους 100 Έλληνες οι 75 θα είναι υπερήλικες και μόνο οι 25 θα είναι νεαρά άτομα. Αυτό με πιο απλά λόγια σημαίνει ότι η Ελλάδα λίαν συντόμως θα μεταβληθεί σε ένα απέραντο γηροκομείο. Η Ελληνική φυλή – και το γράφω αυτό χωρίς καμία επιφύλαξη οδηγείται με μαθηματική ακρίβεια σε μαρasmus και το ελληνικό γένος σε αφανισμό. Και είναι πολύ φυσικό διότι όταν τα κύτταρα ενός οργανισμού γεράσουν και δεν υπάρχει δυνατότητα ανανέωσής των, τότε ο οργανισμός αυτός αργοπεθαίνει και σβήνει.

Πώς, όμως, η Ελλάδα έφτασε σε αυτό το κατάντημα, ώστε να παρουσιάζει αυτήν την θλιβερή εικόνα; Γιατί τα νεότερα ζευγάρια αρνούνται να κάνουν πολλά παιδιά; Γιατί περιορίζονται στο ένα ή στα δύο το πολύ; Πώς η χώρα μας επτώχευσε τόσο πολύ σε παιδιά; Βεβαίως τα αίτια που οδηγούν στην ολιγοτεκνία είναι πολλά. Άλλα εξ αυτών είναι εμφανή και άλλα διαλανθάνουν της προσοχής μας.

Πρώτο και σπουδαιότερο αίτιο ο ευδαιμονισμός. Ναι! την μείωση των γεννήσεων αυξάνει η καλπάζουσα τάσις του ευδαιμονισμού στους νεότερους Έλληνες. Ο ευδαιμονισμός είναι και αποτελεί σημαντικό παράγοντα που συντελεί καταλυτικά στην αύξηση του πληθυσμού της χώρας και την δημιουργία πολυτέκνων οικογενειών. Και όταν λέμε ευδαιμονισμό, εννοούμε τον τρόπο ζωής των νεότερων Ελλήνων οι οποίοι ελκύονται από τις υλικές απολαύσεις, τον πλουτισμό και την αφθονία των αγαθών που οδηγούν στον ηδονισμό και την μαλακότητα. Το πνεύμα του ευδαιμονισμού

χαρακτηρίζει τα άτομα, τις οικογένειες και την κοινωνία μας γενικότερα. Όλοι μας θέλουμε την καλοπέραση και την καλοζωία. Όλοι μας θέλουμε λίγη εργασία και πολλές αμοιβές. Στην διάθεση μας θέλουμε να έχουμε άφθονα χρήματα και άφθονα αγαθά.. αυτοκίνητο, τηλεόραση, καλοφαγία, διασκεδάσεις, ξενύχτια, χορούς, γλέντια, μεθύσια, ξεφάντωμα και τα όμοιά τους.

Όμως, τα πολλά παιδιά στέκονται σοβαρό εμπόδιο για μια τέτοια ζωή. Οι γονείς σκέπτονται ότι όσο λιγότερα παιδιά, τόσο περισσότερες ανέσεις. Τα πολλά παιδιά έχουν πολλές δεσμεύσεις και πολλά βάσανα. Τα πολλά παιδιά θέλουν πολύ κόπο για την διατροφή, μεγάλη κούραση και ασίγαστη εργασία για την κάλυψη των αναγκών τους. Και είναι τόσο πολλές οι ανάγκες αυτές στις ημέρες μας! Τι να πρωτοσκεφθεί κανείς; Τις δαπάνες για τη μόρφωση, για την εκμάθηση ξένης γλώσσας, χορού και μουσικής, για την καλή διατροφή και την πλούσια ενδυμασία; Οι γονείς σκέπτονται την δική τους καλοπέραση, αλλά και την καλοζωία των παιδιών τους. Οι περισσότεροι κινούνται στον χώρο «εμείς στερηθήκαμε, τα παιδιά μας να μην στερηθούν».

Δεν μπορούν να συμφιλιωθούν με την ιδέα ότι τα παιδιά τους μπορεί να υποβληθούν σε στερήσεις. Και με βάση αυτή την ευδαιμονιστική σκέψη και νοοτροπία, οδηγούνται στον λανθασμένο συμπέρασμα της ολιγοτεκνίας. Λησμονούν οι καλοί μας γονείς ότι και οι στερήσεις είναι απαραίτητες στη ζωή των παιδιών, διότι και αυτές ασκούν μία παιδαγωγική επί του χαρακτήρος και είναι, ιδιαίτερος, εποικοδομητικές στην ζωή του ανθρώπου. Τα παιδιά πρέπει να διδαχθούν από μικρά ότι η ζωή δεν είναι μόνο απόλαυση, γλέντι και διασκέδαση, αλλά και κόπος και μόχθος και στέρηση και θυσία. Και αυτό το μάθημα των στερήσεων, δεν διδάσκεται στον μικρό χώρο της ολιγοτεκνίας, αλλά στο πανεπιστήμιο της πολυτεκνίας.

ας, η οποία ποτέ δεν οδηγεί στον ανθρώπινο ευδαιμονισμό.

Δυστυχώς η Ελλάδα μας δαπανά τα λιγότερα χρήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την μητρότητα και την οικογένεια. Συγκριτικά με το μέσο όριο των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, οι δαπάνες των οικογενειακών επιδομάτων στην Ελλάδα είναι 10 φορές μικρότερες και αυτές προσπαθούν να μας τα κόψουν. Επισημαίνουμε ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που έχει η πατρίδα μας είναι το δημογραφικό. Ούτε η επιθετικότητα της Τουρκίας, ούτε οι εδαφικές διεκδικήσεις των όμορων κρατών, ούτε η κακή κατάσταση της Ελληνικής οικονομίας αποτελούν σήμερα το κρίσιμο πρόβλημα. Τα παραπάνω σοβαρά προβλήματα μπορούν να λυθούν με τη βασική φυσική προϋπόθεση ότι θα υπάρχει ελληνικός λαός. Δυστυχώς όμως απ' ότι φαίνεται σε βάθος χρόνου ο ελληνικός λαός βιολογικά εξαφανίζεται.

Η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ανάπτυξη χωρίς νέους ανθρώπους δεν μπορεί να γίνει. Μερικοί πιστεύουν ότι το δημογραφικό δεν αποτελεί πρόβλημα και ότι με λιγότερο πληθυσμό θα δυναθεί να διατηρηθεί το υπάρχον βιοτικό επίπεδο, αυτό είναι λάθος. Σε λίγες γενιές, το μοναδικό κράτος στον πλανήτη το οποίο εμφάνιζε, ως τη δεκαετία του 1970, μια παγκόσμια σχεδόν μοναδικότητα, να κατοικείται δηλαδή σε ποσοστό περίπου 98% από πληθυσμό ο οποίος έχει την ίδια γλώσσα την ίδια θρησκεία, τα ίδια ήθη και έθιμα, την ίδια εθνική συνείδηση να μεταβληθεί σε

μία πολυεθνική μάζα (λαθρομετανάστες περίπου 1.500.000) σε ένα πολυεθνικό πολτό που φυσικά δε θα αντισταθεί στις όποιες προσπάθειες εθνικού εξαφάνισμού.

Εμείς οι πολύτεκνοι θα συνεχίσουμε να τροφοδοτούμε με ανθρώπινες υπέρξεις την Ελλάδα και οπωσδήποτε δεν μπορεί να σβήσει διότι η γη της έχει ποτισθεί από αίμα ηρώων και μαρτύρων.

Το συμπέρασμα είναι ότι οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες στηρίζουν την οικογένεια και μάλιστα την πολύτεκνη οικογένεια και έχουν καταλάβει πόσο σοβαρό είναι το δημογραφικό πρόβλημα. Στις τελευταίες θέσεις είναι η Ελλάδα στην υποστήριξη των νέων ζευγαριών, σύμφωνα με τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ. Μόλις στο 1,3% του ΑΕΠ οι δημόσιες δαπάνες. Σοβαρές είναι οι επιπτώσεις στο ασφαλιστικό σύστημα και το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας.

Κάθε βέβαια σύγκριση με άλλες χώρες είναι απογοητευτική για τη χώρα μας. Η Ελλάδα έχει την πραγματικότητα της δημογραφικής συρρίκνωσης και την απειλή της κοινωνικής παρακμής και της αλλοίωσης της εθνικής ταυτότητας να υψώνονται ξεκάθαρα μπροστά της και εθελοτυφλεί. Κλείνει ερμητικά τα αυτιά στα καμπανάκια του κινδύνου που χτυπούν, απορρίπτει ως καταστροφολογίες τις σαφείς προειδοποιήσεις των ειδικών και επαναπαύεται σε αναποτελεσματικά σε βαθμό ανυπαρξίας προγράμματα στήριξης του θεσμού της οικογένειας.

Πρόταση: Μια δέσμη ουσιαστικών οικονομικών και κοινωνικών κινήτρων, όπως αυτά που εφαρμόζουν άλλες ευρωπαϊκές χώρες θα μπορούσε ακόμη και σήμερα να ανακόψει τη ραγδαία δημογραφική γήρανση της Ελλάδας. Μέχρι στιγμής απ' ότι φαίνεται επικρατεί η έλλειψη πολιτικής βούλησης, με αποτέλεσμα σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη (πρόσφατη κατάληψη στη νομική από τους λαθρομετανάστες) πλημμυρίδα μεταναστών και λαθρομεταναστών η χώρα μας κινδυνεύει να βρεθεί προτετελεσμένων γεγονότων στο όχι και τόσο μακρύ μάλλον. Αλίμονό μας!

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Την Τετάρτη 6 Απριλίου στις 7 το απόγευμα στην αίθουσα του Μορφωτικού Ποντιακού Συλλόγου Αλέξανδρος Υψηλάντης έγινε βιβλιοπαρουσίαση παιδικού βιβλίου από την συγγραφέα κ. Λένα Μερικά, η οποία είναι βραβευμένη από την Ακαδημία Αθηνών με το βραβείο παιδικής λογοτεχνίας του Ιδρύματος Ουράνη για το σύνολο του έργου της.

Η βιβλιοπαρουσίαση έγινε σε συνεργασία του Συλλόγου με το γνωστό βιβλιοπωλείο Κατερίνης «ΜΑΤΙ» του κ. Προβατίδη Κυριάκου.

Την συγγραφέα προλόγισε η Νηπιαγωγός της Νέας Τραπεζούντας κ. Τσεντίδου Παναγιώτα και στην συνέχεια ακολούθησε ολιγόλεπτη ομιλία από την κ. Λένα Μερικά.

Το παρόν στην εκδήλωση έδωσαν αρκετά παιδιά και γονείς από την Νέα Τραπεζούντα και τον Κάτω Αγιάννη.